ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਜਨਵਰੀ 29, 1988

January 29, 1988

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

Price 60¢ Weekending January 29, 1988 Vol. 07, No. 04 Out of Greater Vancouver 75¢ Second Class Mail Reg. No. 5991

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

The Canada Darpan Punjabi Weekly Newspaper P.O.BOX 265, SURREY, B.C. V3T 4W8 Ph. (604) 581-4473

ਪੰਜਾਬ ’ਚ 20 ਦਿਨਾਂ ’ਚ 79 ਕਤਲ

ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 20 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 79 ਕਤਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ’ਤੇ ਸਵਾਰ ਦੋ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਇੰਨਸਪੈਕਟਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨਿਰਮਲਾ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਨਡਿਆਲਾ ਨਾਜਰ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੱਠ ਜੀਅ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ‘ਮੁਖਬਰਾਂ’ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਅ ਕਤਲ

ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਅ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤ ਕਤਲ ਹੋਏ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੀਅ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਰਿਆਸਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂ ਦਾ ਹੱਥ

ਇਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਕਾ ਵਜ਼ੀਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਰਿਆਸਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ੀਰ ਦਾ ਹੱਥ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਤਲ 10 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਰਿਆਸਤੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

8 ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਲਾਕ

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਅੱਠ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹਲਾਕ ਹੋਏ। ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 16 ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਹੈਰੋਇਨ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ’ਚ ਤਿੰਨ ਬੱਝੇ

ਰੰਧਾਵੇ ਭਰਾ ਤੇ ਕਰਨੈਲ ਦੁਸਾਂਝ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਹੈਰੋਇਨ ਸਮਗਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੰਧਾਵਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ 1988 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦ ਕਿ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੌਥਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰਿਚਰਡ ਹਰਵੀ ਆਰਕੇਂਜਲਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

‘ਸਨ’ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਵਿਚ ਬੈਂਜਮਿਨ ਡੌਬਸਨ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਰੰਧਾਵਾ ਭਰਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਮੀ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੈਰੋਇਨ ਤੋਂ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਕਾਊਂਟੀ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜੇ. ਜੇ. ਐਂਡਰਸਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰੋਇਨ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਡੌਬਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਕਸਟਮ ਵਿਚੀਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਟੇਪਾਂ ਉਤੇ ਹਨ।

ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ 60 ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ।

ਸਾਰਜੈਂਟ ਸਟੇਡ ਤੇ ਸੈਂਡੀ ਸੰਧੂ ਜੋ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਦੁਸਾਂਝ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਪਰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਡਰੱਗ ਸੁਕੈਡ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਪਿਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਰੋਇਨ ਦਾ ਭਾਰ ਇਕ ਕਿਲੋ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 60 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਣਦੀ ਸੀ।

ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਬਾਰ ਖਾਂ ਚਲ ਵਸੇ

ਪਿਸ਼ਾਵਰ — ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਜ਼ਾਦੀ-ਯੋਧੇ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਬਾਰ ਖਾਂ ਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਇਥੇ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਝੰਡੇ ਨੀਵੇਂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਵੀਡਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸਟਾਕਹੋਮ ਤੋਂ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਬਾਰ ਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਅਜਿਹੇ ਘੁਲਾਟੀਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਹੱਤਕ ਇਜ਼ਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਿਊ-ਨਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖਤ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਜਾਹਨ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਐਲਨ ਹੰਟ ਵਲੋਂ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੱਤਕ ਇਜ਼ਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਚਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਹੈ। ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਇਸ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ।

ਐਕਸਪੋ-86 ਸਮੇਂ ਬੀ. ਸੀ. ਪੈਵਲੀਅਨ ਵਿਚ 'ਮੋਅਜ਼ ਕਿਚਨ' ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਡਿਸਪਲੇਅ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੱਖ ਡਰਾਈਵਰ ਕਾਫੀ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਮੋਟੀ ਔਰਤ ਕਿਚਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮਿ. ਹੰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਪਲੇਅ ਉਥੋਂ ਉਠਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਲੜਨਾ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੱਦਦ ਕਰਨ। ਮੱਦਦ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ ਇਹ ਹੈ :

C/o BCOFR Defence Fund
DON CRENE'S OFFICE
#300—111 Water St.
VANCOUVER, B.C.
Ph. 687-5611

ਡਾਨ ਜਾਨਸਨ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਗਏ

ਅਟਵਾ — ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਡਾਨ ਜਾਨਸਨ ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਜਾਨਸਨ ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰ ਟਰਨਰ ਵਿਰੁਧ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ ਸੀ।

ਲਿਬਰਲ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਮੀਚ-ਲੇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਫਰੀ ਟਰੇਡ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ (ਵੈਨਕੂਵਰ) ਦੀ ਚੋਣ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ (ਵੈਨਕੂਵਰ) ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ 13 ਦਸੰਬਰ 1987 ਨੂੰ ਹੋਈ।

ਚੇਅਰਮੈਨ	ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ

ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ	ਸ਼੍ਰੀ ਮਿਲਖੀ ਰਾਮ ਬੱਧਣ
ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ (1)	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਬੰਸ਼ ਘਿਰੜਾ
ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ (2)	ਸ਼੍ਰੀ ਬਿੱਲ ਬਸਰਾ
ਸਕੱਤਰ	ਸ਼੍ਰੀ ਲੈਂਹਬਰ ਰਾਓ
ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਭੁੱਲਰ
ਖਜ਼ਾਨਚੀ	ਸ਼੍ਰੀ ਚਮਨ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ
ਸਹਾਇਕ ਖਜ਼ਾਨਚੀ	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ ਭਟੋਆ

ਆਡੀਟਰਜ਼

1. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾਸ ਮਹੇਂ 2. ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਔਜਲਾ

ਪ੍ਰਮੁਖ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੀਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਚੰਦ ਢੰਡਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ ਭਟੋਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਰਾਮ ਜੱਸਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥ

ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਢੰਡਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਲਾਂਜੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਚੰਬਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਹੀਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਟੋਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੀਤਲ ਦਾਸ ਕਲੇਰ



ਵਿਲੀਅਮਜ਼ਲੇਕ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ

(ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ) — ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੋਣ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ —

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧੇਰੜੀ	ਪ੍ਰਧਾਨ
ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ	ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	ਸਕੱਤਰ
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	ਖਜ਼ਾਨਚੀ

ਮੈਂਬਰ — ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ।

ਇਸਤਰੀ ਮੈਂਬਰ — ਜਿੰਦੋ ਕੌਰ ਪ੍ਰਮਾਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਰਖਾੜਾ

ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਕਿਉਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਰਹੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਤਕਾਂ ਨਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਕਿਤੇ ਇਹ ਸਬਕ ਅਗੇਤਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦਾ ਐਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

'ਖਾਲਸਾ' ਮਿੱਲ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ

ਖਾਲਸਾ ਮਿੱਲ ਜੋ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਨੇ ਸਰਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਲਗਦਾ ਹੈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਨਾਉਂ ਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ। ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਲਕ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਬੰਧਕ। ਮੁਠੀ ਕੁ ਬੰਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਮੁੜੇ ਹਨ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟ 'ਤੇ। ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲਿਆ ਪਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਇਸ ਝੱਖੜ 'ਚ ਭੀ ਸਥਿਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕਾਮੇ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹਿਲਿਆਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਦਸ-ਹਜ਼ਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਤਾ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਦੱਬਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਸ ਤੇ ਹੀ ਨਜ਼ਲਾ ਨਾ ਝੜ ਜਾਵੇ।

ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਔਕੜ

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਮਿਲੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇੰਝ ਇਕ ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ ਗਲਤ-ਫਹਿਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦਾ ਦਫਤਰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤੇ ਐਵੀਂ ਨਿੱਛ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾ ਡੱਕੀ ਫਿਰਨ। ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਭੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ! ਤਾਲ-ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਵਾਉਣ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੀ ਬੀਮਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਦਸ ਸਕੀਏ।

ਡਾਕ ਮਹਿਕਮੇ ਵਲੋਂ ਨਵੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਮਾਂਟਰੀਅਲ — ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਡਾਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਮੀਤ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ 1988 ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਡਾਕ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡਾਕ ਮਹਿਕਮਾ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਸੈਕਿੰਡ ਕਲਾਸ ਤੇ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਡਾਕ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਕੋਰੀਅਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਫ਼ਰਾਡ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ

ਸਰੀ — ਸਰੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਤਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਫ਼ਰਾਡ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 300 ਡਾਲਰ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਰਾਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਆਈ ਸੀ ਬੀ ਸੀ ਨਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਕਲੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੇਡੂਨਚੇਜ਼ੀਅਨ ਵਲੋਂ ਸੁਲਾਹ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ

ਮਦਰਾਸ — ਐਕਟਿੰਗ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਅੰਨਾ ਡੀ ਐਮ ਕੇ ਆਗੂ ਨੇਡੂਰਚੇਜ਼ੀਅਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਦੀ 'ਸੁਲਾਹ ਸਫਾਈ' ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਨਕੀ ਦੀ ਏ. ਡੀ. ਐਮ. ਕੇ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਨੇਡੂਨਚੇਜ਼ੀਅਨ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੰਨਾ ਡੀ ਐਮ ਕੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗਰੁੱਪ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲ ਪਏ ਹਨ।"

ਐਕਟਿੰਗ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਐਮ ਜੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਨਕੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਗਰੁਪ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੜ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸ੍ਰੀ ਨੇਡੂਨਚੇਜ਼ੀਅਨ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਐਸ ਐਲ ਖੁਰਾਨਾ ਉਪਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਖਿਚੋਤਾਣ ਵਿਚ ਧਿਰ ਬਨਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ 3 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਦ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਨਕੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਫਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਨਕੀ ਨੂੰ 97 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਸਿਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ 70 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਨੇਡੂਨਚੇਜ਼ੀਅਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸਵਾਰਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਰ ਵੈਂਕਟਰਮਨ ਪਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਰਾਈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਪਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਾਇਮਮੁਕਾਮ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਮਨੋਹਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਨ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਉਪਰ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਚੰਦਰਮਨ ਪਾਰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 63 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 14 ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ 63 ਸੀਟਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ-ਸਾਲਾ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਟਾਂ 2 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਂਧਰਾ ਵਿਚ ਛੇ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ 8, ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ 4, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ 'ਚ ਇਕ ਇਕ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਦੋ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਚਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਛੇ-ਛੇ, ਉੜੀਸਾ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ, ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਕੇਰਲਾ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੰਤਰੀ ਐਮ ਐਮ ਜੈਕਬ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਦੇ ਕੇ. ਮੋਨਾਦਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਿੰਨ ਨਾਮਜਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਹਿਯਾਤਉਲਾ ਅਨਬਰ, ਮਦਨ ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਲੀਲਾ ਭੱਟ ਦੀ ਮਿਆਦ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਿਹੜੇ 70 ਐਮ. ਪੀ. ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 48 ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ, ਚਾਰ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਮ) ਦੇ, ਦੋ-ਦੋ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਭਾਜਪਾ, ਲੋਕ ਦਲ ਅਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਜਨਤਾ (ਜੀ), ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗਿੰਦਰ ਮਕਵਾਨਾ, ਊਰਜਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਰੋਜ ਖਰਪਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਾਕੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਤ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਪੀ ਸਿੰਘ, ਸਤਪਾਲ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਅਨੰਤਪਰਸਾਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਰਮਲ ਚੈਟਰਜੀ ਅਤੇ ਸੁਕੋਮਲ ਸੇਨ ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਅਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਗੁਰੂਦਾਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ।

ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਈ. ਐਨ. ਏ. ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ

ਮੋਗਾ — ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਜ਼ਾਤੀ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਥੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੰਖੇਪ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

- ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਥੁਰ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਘਰੇਲੂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।
- ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਗੋਰਖਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਆਗੂ ਘੀਸ਼ਿੰਗ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।
- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਨੀਯਤ ਹੋਈ ਹੈ।
- ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਅਟੱਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਐਕਟ੍ਰੈਸ ਲੀਲਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦਾ ਕੱਲ੍ਹ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਗੋਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ

ਮਿਸ਼ਨ — ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਸਿਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜੋ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਲਈ ਸੀ ਉਸਦਾ ਗੋਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਏਕੜ ਲਾਹੀਡ ਹਾਈਵੇ ਤੇ ਲਏ ਸਨ ਜੋ ਕਮਰਸ਼ਲ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਥਾਂ ਬਦਲ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ 7400 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਥਾਂ ਉਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ 140 ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 1986 ਵਿਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸੋਮਵਾਰ ਹੋਈ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ 200 ਲੋਕ ਪੁਜੇ ਜਦ ਕਿ ਉਥੇ ਬੈਠਣ ਲਈ 50 ਸੀਟਾਂ ਹਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ

ਅਟਵਾ — ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ 17 ਭਾਰਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 16 ਨੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇੰਡੀਅਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਤ੍ਰੀਪਾਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਪਤੇ ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਦਲਜੀਤ ਸੇਖੋਂ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਸ਼ੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ 108 ਮਰੇ

ਬੀਜਿੰਗ — ਦੱਖਣੀ ਪੱਛਮੀ ਚੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸਾ ਹੋਣ ਨਾਲ 108 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਜਾਪਾਨੀ ਸਨ।

ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਚੌਂਗਕਿੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰਿਆ। 98 ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦਸ ਹਵਾਈ ਅਮਲੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਨ।

THE CANADA DARPAN
(Punjabi Weekly Newspaper)
P.O.BOX 265
Surrey, B.C. V3T 4W8
Chief Editor: DARSHAN GILL
Art: N. DHALIWAL
All office holders of CANADA DARPAN are honorary associates.
'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰ ਹਨ । ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ।
Ph. 581-4473

ਲੋਕ-ਬਾਣੀ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਵਿਛੜ ਗਏ

ਸਾਂਝੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਖਤੂਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ, ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਫ਼ਾਰ ਖਾਂ, ਅੱਜ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਹੀ 98 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਛੜ ਗਏ ।

ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਫ਼ਾਰ ਖਾਂ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਖਤੂਨਸਤਾਨ (ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵੱਡਾ ਸੰਗਰਾਮ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਠਾਣ ਸਨ, ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਵਿਤਕਰਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਜਲਾਵਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ । ਜਦੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਮੰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਇਸ ਉਪਰ ਅਤੀ ਦੁਖੀ ਹੋਏ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ । ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਪਖਤੂਨਸਤਾਨ ਲਈ ਸੰਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸੂਬੇ ਲਈ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਪਖਤੂਨੀ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਅਤੀ ਕਹਿਰ ਦਾ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਉਥੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਈ ਰੱਖੀ ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਤਰ ਖਾਨ ਵਲੀ ਖਾਨ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ ਉਪਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਖੌਤੀ ਲੀਡਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਪਖਤੂਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨੇਤਾ ਸਨ ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਝੰਡੇ ਨੀਵੇਂ ਕਰਕੇ ਜੋ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਮਾਤਮ ਮਨਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿਤੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਖਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸੰਗਰਾਮ ਤੋਂ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਇਕ ਚਾਹ ਸੀ, ਜੋ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਨਿਰਦਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ।

ਵੈਨ ਸਿਟੀ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ

(ਇਹ ਖਤ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਨੇ ਵੈਨ ਸਿਟੀ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਾਪੀ 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ । ਉਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ — ਸੰਪਾਦਕ)

ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼,
ਵੈਨ ਸਿਟੀ ਸੇਵਿੰਗਜ਼,
8 ਐਵੇਨੀਊ ਤੇ ਕਰੌਂਬੀ,
ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ.

ਵਿਸ਼ਾ : ਬੌਬ ਲੇਟਿਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ/ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ,

14 ਜਨਵਰੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਛੇ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸਲਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਕੰਪਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਕੰਨਟ੍ਰੈਕਟ ਹੈ ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦ ਤੇ ਲਿੰਗ-ਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ । ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਕਹੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੈਨ ਸਿਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਨੌਕਰੀ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ।

ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੇਟਿਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਛੋਟੇ ਕਿਰਕਾਫ਼ ਹਨ । ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕੰਨਟ੍ਰੈਕਟ ਖਤਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਮਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗ਼ਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਵੈਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬਾਹਰ ਠੇਕੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਗੇ ।

ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਕਾਇਤ ਦਾ ਛੇਤੀ ਹੱਲ ਕਰੋਗੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਾਂ । ਧੰਨਵਾਦ ।

ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਤੂ
ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬੀ. ਸੀ. ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਟੂ ਫਾਈਟ ਰੇਸਇਜ਼ਮ (B.C.O.F.R.)

ਸਿੱਖ ਤੇ ਮਾਸ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ,

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ 'ਚ 'ਧਰਮ ਅਤੇ ਫਲਸਫਾ' ਦੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਹੇਠ ਛਪੇ 'ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮਾਸ' ਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਜੋ ਕਿ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਵਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਖਤਮ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਛਾਪ ਦੇਵੋਂ ਤਾਂ ਵਾਹ ਭਲੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਾ ।

ਜਗਦੀਸ਼ 'ਗਰੇਵਾਲ'
ਕਲੀਅਰਬਰੁੱਕ

ਨੋਟ — ਤੁਹਾਡਾ ਲੇਖ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪੇਗਾ ।

ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਕੀਮਤਾਂ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਵੀ ਕੁਚਲੇ - ਧਤੂਰੇ ਬੀਜਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ।

ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਬੂਟੇ ਹੋ ਜੋ ਪਤਝੜ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰੇ ਰਹੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਨਵਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਵੀ ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਆਦਮੀਅਤ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮਜ਼ਬ ਨੂੰ ਤਲਾਂਜਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇਵਧੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗਿਆਨੀ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਛਪਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਐਡਰੈਸ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣਾ ।

ਤੁਹਾਡਾ
ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 'ਪਾਰਸ'
ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਓਨਟੈਰੀਓ

ਪੇਪਰ ਵਕਤ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

1987 ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪੇਪਰ ਵਕਤ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਕਈ ਵਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਪੇਪਰ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਅਗਲਾ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ।

ਆਪਦਾ ਪਾਠਕ,
ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਲੇਕ ਕੋਵੀਚਨ, ਬੀ. ਸੀ.

ਨੋਟ :— 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ ਮੇਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਸੰਪਾਦਕ

ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ — ਬਹੂਗੁਣਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਲੋਕ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੇਮਵਤੀ ਨੰਦਨ ਬਹੂਗੁਣਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੋਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਂ, "ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ।"

ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੁਟਾਲਾ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਰਿਆਣਾ ਇਕਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਸ੍ਰੀ ਬਹੂਗੁਣਾ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਟਾਲ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਕਈ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਜਿਆ ਹਾਂ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੇਖਾਂਗਾ ।"

ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 5 ਜੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਣੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਤੜਕਸਾਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚਲੇ ਮੱਲਾਂਵਾਲਾ ਥਾਣੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਮਲਵਾਲਾ ਮੀਢਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਧਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਕੌਰ ਹਨ। ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਬਣੀ ਏ ਕੇ 47 ਅਸਾਲਟ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜ ਜਣੇ ਥਾਂ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸਰਹਾਲੀ ਥਾਣੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਢੋਟੀਆਂ ਨੇੜੇ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਰਾਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲੇ 'ਚ ਬੰਗਾ ਥਾਣੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰਨਾਣਾ ਵਿਖੇ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਯੁਵਕਾਂ ਨੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਧਾੜਵੀ ਕਰਨਾਣਾ ਵਿਚ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਾਸੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵੀ ਲੈ ਗਏ।

ਬੰਗਾ ਥਾਣੇ ਦੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਗੁਣਾਚੌਰ ਵਿਖੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੋਂ 11,132 ਰੁਪਏ ਲੁੱਟ ਲਏ।

ਫਗਵਾੜਾ — ਸਥਾਨਕ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ ਦੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਟਰੱਕ ਨੰ: ਪੀ ਬੀ ਕੇ 4991 ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਕੋਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਆਰ ਐਸ ਸੇਠੀ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕੱਟੜ ਤੇ ਘੱਟ ਸਰਗਰਮ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਮ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿਹਾਤੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ 16 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਜਾਂ ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿਵਾ ਕੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨੂੰ "ਅਮਨ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਫੇਰੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਾਣਨ ਬਾਅਦ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ "ਅਮਲਯੋਗ ਸੁਝਾਅ" ਦੇਣਗੇ।

ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲਾ ਅਮਨ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੇਵਲ "ਹੰਗਾਮੀ" ਸੂਰਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮੇਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਹੁਣ ਜ਼ਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਅਮਨ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਧਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵਲੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਇਥੇ ਵਸੇ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 9 ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ

ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ — ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਬੀ. ਕੇ. ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ।

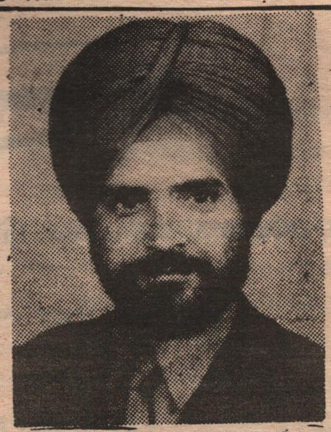
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਢੇ 12 ਕਰੋੜ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਫੁੱਟ ਤੇ ਵਿਘਨ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਮੈਂਬਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਘਟਾ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਚਾਅ ਮੱਠਾ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮਸਲਨ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਕੌਮੀ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਦੀਰਘ ਕਾਲੀਨ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕਾਂਗ੍ਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਰਾਜਕਟ — ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵਿਧਾਇਕ ਭਾਰਤਵਾਈ ਨਾਰਨਭਾਈ ਕੰਭਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੁਲਸ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਇਕ ਰੇਂਜ ਫਾਰੈਸਟ ਅਫਸਰ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜੰਗਾਲਾਤ ਅਫਸਰ ਤਾਂ ਬਚ ਗਿਆ, ਪਰ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲੋਨੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਖਿਚ ਧੂਹ ਦੌਰਾਨ ਫਾਰੈਸਟ ਅਫਸਰ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਕੁੰਦੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਧਾਇਕ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।



ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 1987 ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ (1000 ਰੁਪਏ) ਇਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਖਰੜੇ 'ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਘਰ' ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਾਊਂ ਦੇ ਦੋ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਬਾਲ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਛਪਾਈ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਫਲਸਤੀਨੀ ਜਲਾਵਤਨ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਗੇ

ਬਗਦਾਦ — ਫਲਸਤੀਨ ਮੁਕਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ (ਪੀ ਐਲ ਓ) ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਲਾਵਤਨ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 95 ਮੈਂਬਰੀ ਕੌਂਸਲ ਜਲਾਵਤਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। "ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ" ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀ ਐਲ ਓ ਦੇ ਮੁਖੀ ਯਾਸਰ ਅਰਾਫਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਂ, "ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।" ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਕੰਪੂਚੀਆ ਮਸਲਾ

ਬੰਕਾਕ — ਕੰਪੂਚੀਆ ਦੇ ਬਾਗੀ ਨੇਤਾ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੌਰਦਮ ਸਿਹਾਨੂਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੋਮ ਪੈਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੂ ਸੇਨ ਨਾਲ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਸਿਹਾਨੂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਨੋਈ ਦੀ ਮਦਦ ਵਾਲੀ ਨੋਕ ਪੈਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਅੜਨਗੇ ਕਿ ਕੰਪੂਚੀਆ ਵਿਚੋਂ ਵੀਅਤਨਾਮੀ ਫੌਜਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ 27 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਮਾਸਕੋ — ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਇਕ ਨਿਊਜ਼ ਤੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਫੋਟੋ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਜਿਹੜਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਉਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਅਫਗਾਨ ਬਾਗੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਲਾਇਨ ਜੀਨ ਏਟੀਏਨੇ ਗਿਉਲੋ ਨਾਮੀ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ

ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਰੱਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਪਿਛੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਖ ਸਕੱਤਰ ਪੀ ਐਚ ਵੈਸ਼ਨਵ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਆਰ ਪੀ ਓਝਾ ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਜੇ ਐਫ ਰਿਬੇਰੋ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਕਤ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਤਰੱਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸੇ ਅੜਚਣ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਡੀ ਆਰ ਭੱਟੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਇਲ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 302 ਅਤੇ 218 ਅਧੀਨ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲੀਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟਾ ਰਿਹਾ, ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਭੱਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਲਈ ਖੁਦ ਸ੍ਰੀ ਓਝਾ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਉਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ, ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬਾਗੀ ਧੜੇ ਨਾਲ ਠਹਿਰਣ ਤੇ ਜਾਸੂਸੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗਿਉਲੋ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਸਿਗਮਾ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਪਰ ਅਫਗਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੋਵੀਅਤ ਖਬਰ ਏਜੰਸੀ ਤਾਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਰੋਪੜ — ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੈਦਪੁਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀਡੀਅਮ ਮੈਂਬਰ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਸਿਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਪੜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਰੜੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰ ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਯੁਵਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਜਥੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਬੇਲੋੜੀ ਬਹਿਸ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜੇ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜਾ,
ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ।
ਜੋ ਰਤੁ ਪੀਵਹਿ ਮਾਣਸਾ,
ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲ
ਚੀਤੁ॥

ਰੇਅ ਤੇ ਰਿਬੇਰੋ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈ ਨਿਕਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਗਵਰਨਰ ਭਵਨ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸੀ ਜੀ ਸੁਮਈਆ ਨਾਲ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿਧਾਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੇਅ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਜੇ. ਐਫ. ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਲਗਪਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਆਏ ਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰੇਅ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਉਤਰਾ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਲਟਾ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅਕਤੂਬਰ, ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਗੁਆ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਉਪਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤੇ ਹਾਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਸੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਖਿਡੇ ਪੁੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਉਠਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਨ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਜੁੜ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਹੈਰਾਨਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਜੇਕਰ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਛੱਡਣੇ ਹੀ ਸਨ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ?

ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਰੇਅ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਈ 'ਉਕਾ-ਪੁੱਕਾ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ' ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਉਤੇ 'ਉਕਾ-ਪੁੱਕਾ ਆਰਥਿਕ ਸਮਝੌਤੇ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਪੈਕੇਜ' ਕਿਧਰ ਗਿਆ ?

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਸ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ 1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਕੀ 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਸੋਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਕੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੀ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਟੀਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ 'ਪੈਂਗੁਇਨ' ਵਲੋਂ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਹਾਲੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਬਾਰੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 4, ਸਰਕੁਲਰ ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਗੋਂ, ਮਰਹੂਮ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਆਤਿਸ਼-ਏ-ਚਿਨਾਰ' ਵਾਂਗ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਹਾਇਕ — ਜੋ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ — ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਰੇਕ ਚੈਪਟਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਲੋੜੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਸਾਕੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿੰਨਾ ਧਮਾਕਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੇਗੀ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਭੇਤ ਦੱਸ ਕੇ ਧਮਾਕਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਉਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਸਲਾ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮਸਲਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ "ਇੰਕਸ਼ਾਫ" ਕਰਨਗੇ, ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਣਗਿਣਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ ਉਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਛਪੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਖੁਦ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਲਗਵਾਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਤੋਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਮਨ-ਪ੍ਰਚਾਵੇ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕੁਝ ਔਖੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਕਾਨ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਰ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ 18 ਏਕੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਦਾਣਾ ਫੱਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੌਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਿੰਡ ਰਹੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਅ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਕਾਨ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਹਨ। ਸੰਜੀਵਾ ਰੈਡੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ 2500 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜਾਇੰਟ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ 15000 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਫੀ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਪਏ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਅਸਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਬਾਈਪਾਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਡਾ. ਮਾਥੁਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਦਿਲ ਮਾਹਿਰ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਿਆ

ਪਟਿਆਲਾ — ਇਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਆਗੂ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਬਾਠ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 9 ਜੀਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੁਝ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਨਿਊਯਾਰਕ — ਅਮਰੀਕਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖੋਜ ਸੇਵਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਮਸਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਦਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਇੰ) ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਸਿੱਖ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਨਾ ਝੁਕਣਾ, ਮਾਡਰੇਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਪਰਸਪਰ ਸ਼ਰੀਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਲ, ਫਿਰਕੂ ਸਫ-ਬੰਦੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਇਕੋ ਇਕ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਦੀ (ਬਰਨਾਲਾ) ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ 60 ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੰਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 350 ਤਕ ਪੁਜ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ. ਐਫ. ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਈ 1987 ਵਿਚ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਈ 1985 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਘਟਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਢਾਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਾਖੜ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵਕਾਰ ਗਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਖੁਰਦਾ ਜਾਏਗਾ। ਅਤਿਵਾਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਜਾਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਉਹ ਹੱਕ-ਬਜਾਨਬ ਹਨ।

ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਿਚ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਧਦਾ ਰੁਝਾਨ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਅੜਿੱਚਣਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰੇਗਾ। ਵਧੇਰੇ ਗੱਭਰੂ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਲ ਪਰੇਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਗੱਭਰੂ ਹਿੰਸਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਨਵੀਂ ਸਫ-ਬੰਦੀ ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ-ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਸੀ, 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧਦਾ ਖਾੜਕੂ-ਪੁਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਦ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਖੋਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਡਰੇਟ ਸਿਖ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੇਅਸਰ ਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਸਿੱਧ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੱਕਾ-ਪੀਡਾ ਅਮਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿੱਜੀ ਰਾਜਸੀ ਸਾੜਾ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਉਹ ਵੱਖਵਾਦ ਵੱਲ ਝੁਕਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਕਿਤਨਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਮਾਡਰੇਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਿਲਵਰਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਰਾਜਨੀਕ ਸਮਾਧਾਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਰਿਆਣਵੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਤਰਫੀ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰੀਗਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਬਦਲਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਿਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੁੰਦਗਾਨ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਬਾਓ ਕਾਰਨ ਰੀਗਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖਾਂ ਪੱਖੀ ਬਹੁਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੋਲ 'ਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਰੌਂਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੱਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਜ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਦਰੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

ਜਲੰਧਰ — ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂ:) ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਬਖਸ਼ੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਜੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ 'ਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਰਕਾਰ ਚੁਪ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਦੇਖਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ, ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਗਰੁੱਪਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਕ ਚੁਕੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫ਼ਾਰਮ

SUBSCRIPTION FORM

To

The Canada Darpan
P.O.BOX 265
Surrey, B.C.
Canada, V3T 4W8
Ph. 581-4473

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my Subscription for the year(s)....... I may be sent the newspaper at the following address :

Name...
Address...
City..
Province...
Postal code.......................................
PHONE.

One Year	30 dollars
Two Year	55 dollars
Three year	80 dollars
Life membership........	500 dollars
ASIA..............	150 dollars [a year]
U.S.A.	35 dollars [a year]
Europe	150 dollars [a year]
Africa	150 dollars [a year]

"ਪਾਕਿ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੁਲਾਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ"

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — "ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।" ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਿਬਤੁਲ ਹਸਨ ਜ਼ੈਗਮ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੂਲਿੰਗ ਸਰਕਲਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਯੂ ਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਜ਼ੈਗਮ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ — ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਹੈ ਇਹ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ੀ ਲੋਕ ਦਰਅਸਲ ਦੂਸਰੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। "ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮੌਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਕਰ ਦਿਓ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਭੈੜੀ ਹੈ।"

ਸ੍ਰੀ ਜ਼ੈਗਮ ਦਾ ਜਨਮ ਸਿਆਲਕੋਟ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਲੋਮਾਹਰ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿਖੇ ਸਨ 1932 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਉਪਰ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਗੁਲਾਮ ਫਰੀਦ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖਸ਼ ਆਦਿ ਉਘੇ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਨ 1956 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਸਥਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲਹਿਰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 1960 ਵਿਚ ਐਮ ਡੀ ਤਾਸੀਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਬਿਦ ਅਲੀ ਆਬਿਦ, ਪ੍ਰੋ. ਫਕੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਫਕੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੀਗ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੰਨ ਚੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿੱਕਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 67 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਰਦੂ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਰਾ ਗੜਬੜ ਘੁਟਾਲਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਆਖਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇਗੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 'ਸਿਆਸੀ ਡਰਾਮੇ' ਦਾ ਸਸਪੈਂਸ ਕਾਇਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਗੇ। ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਆਪ ਲੈਣਗੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਰਾਜਸੀ ਡਰਾਮਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਮੰਗੇ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀ. ਡੀ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ 28 ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੁਟਾਲਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਛਪਣ ਪਿਛੋਂ ਕੀਤਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆਏ ਇਸ ਨਾਟਕੀ ਮੋੜ ਦੌਰਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯੋਜਨਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੂਲ ਚੰਦ ਜੈਨ ਨੇ ਵੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਸੰਪਤ ਸਿੰਘ, ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਅਤੇ ਮੁਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਰਣ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ "ਇਕ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਸਨਮਾਨ" ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਚੁਟਾਲਾ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ "ਸੁਭਾਵਿਕ ਮਤਭੇਦਾਂ" ਬਾਰੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ "ਜਾਂਨਸ਼ੀਨ" ਬਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦਾ ਆਕਾਰ ਛੋਟਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫੇ ਉਤੇ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਲੋਕ ਦਲ (ਬੀ) ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੈਲ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੈਨ ਨੇ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਕੇ. ਆਰ. ਪੂਨੀਆ, ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੌਧਰੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕ ਦੇਣ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਣ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਵੀ ਛਾਂਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਚੁਟਾਲਾ ਵਿਰੁਧ ਖਬਰਾਂ ਲੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਡਿਪਟੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

'ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗੇਗੀ'

ਜਲੰਧਰ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਐਲ ਕਪੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸੰਪਰਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਜੜ੍ਹੋਂ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਣਥੱਕ ਘੋਲ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ ਐਫ ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਅਦ ਹੌਸਲੇ ਨਹੀਂ ਢਾਹੁਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਕਦੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ।

ਭਰਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਬਾਅਦ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੈਂਬਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਜ਼ਾਬਤਾ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਅਖਬਾਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ, 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ, 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ ਸ੍ਰੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹਲਵਾਰਵੀ, 'ਅਕਾਲੀ ਪਤਰਿਕਾ' ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ ਆਰ ਐਸ ਸੋਢੀ, 'ਲੋਕ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਹੇਲ ਸਿੰਘ, 'ਰਣਜੀਤ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਆਈ ਐਸ ਮੈਨੀ, 'ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਮ ਐਲ ਪੰਡਿਤ, ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਸ ਕੇ ਸਿਨਹਾ ਤੇ ਜਾਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਢੋਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ।

ਜਨ ਮੋਰਚਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਜਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਰਾਮ ਧਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨ ਮੋਰਚਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਹਨ ।

ਲੈਫ. ਕਰਨਲ ਚੀਮਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਆਫ ਦੀ ਆਰਮੀ ਸਟਾਫ ਜਨਰਲ ਕੇ. ਸੁੰਦਰਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟਲ ਸੈਂਟਰ ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਕਰਨਲ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਐਚ. ਐਸ. ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੂਨ '84 'ਚ ਬੈਰਕਾਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਟਾਲੀਅਨ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਓਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।

ਜਨਰਲ ਸੁੰਦਰਜੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ "ਫਾਈਨਲ ਅਥਾਰਟੀ" ਹਨ, ਨੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਚੀਮਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕਰਨਲ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਸਾਲ '84 'ਚ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹ 'ਚ ਹੋਈ ਸੀ । ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਐਸ. ਸੀ. ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਬੈਰਕਾਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।

ਕਾਂਗਰਸ (ਇੰ) ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਨਕੋਦਰ — ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਕਾ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਨ-ਸੰਪਰਕ ਮੁਹਿਮ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਟੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਹੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਨਰਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ 17 ਤੋਂ 24 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਜਨ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਅਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਐਲ. ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। 24 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜਨ-ਮੁਕਤੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਕੇ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨਵੇਂ ਅੱਠ ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੇਠ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਮੁਹਿਮ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਥੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਵਨ ਸਟਾਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਪੀ ਆਰ ਸੂਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਗਰੇਟਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ 12 ਬੋਰ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਫਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਰਜਿੰਦਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੰਗ ਸਾਹਿਬੂ 'ਚ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇ

ਨਕੋਦਰ — ਨਕੋਦਰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ ਰਾਇ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੜੀ ਹੀ ਖਿਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਰਾਇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਭਾਗ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ ਰਾਇ (ਕੰਗ ਸਾਹਿਬੂ) ਦੇ ਉਤਰ ਵੱਲ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬੋਰ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਚਕ ਮੁਗਲਾਣੀ ਦੇ ਮਿਸਤਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਤਕਰੀਬਨ 105 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘੇ ਇਸ ਬੋਰ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਚਾਲੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਚਾਲੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਬੋਕੀਆਂ ਲਾਉਣ ਤੇ ਇਕ ਵੇਰ ਮਿਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਰਗੀ ਮਹਿਕ ਆਈ ਤਾਂ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਦੋ ਚਾਰ ਵਾਰ ਬੋਕੀਆਂ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਗੱਲ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਬਲ ਉਠੀ। ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮ ਉਠਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਨਕੋਦਰ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਓ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਕੋਦਰ ਦੇ ਐਸ ਡੀ ਐਮ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੋਤਲ ਤੇਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।

ਨਕੋਦਰ ਨੇੜੇ ਚਿਟੀ ਵੇਈਂ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਇਸ ਤੇਲ ਦੀ ਅਹਿਮ ਚਰਚਾ ਦੂਰ ਤੀਕ ਚਲ ਪਈ, ਲੋਕ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇਥੇ ਪੁਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਸੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਲ ਦੇ ਡਰੰਮ ਭਰੋ। ਪਰ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਏਨੇ ਡਰੰਮ ਨਹੀਂ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਜ੍ਹਮਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਕਣਕ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤੇਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਸ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤੇਲ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤੇ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੂਹ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਤੇਲ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਮਿਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਇਕ ਦਮ ਅੱਗ ਲਗ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤੀ ਹੈ — ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂ:) ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਹੱਕ ਮੰਗਣ' ਬਦਲੇ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਕੇ ਆਏ ਹਨ । ਪ੍ਰੋ. ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਉਹ ਲਗਪਗ 8 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਮਗਰੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨ ਉਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜਣ ਉਤੇ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ।

ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਜਬਰ, ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਕਤਲ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਯੁਵਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਮੁਦਈ ਹਨ । ਸਮੇਂ ਦੀ ਜਾਬਰ ਹਕੂਮਤ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਵਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੁਕੇਰੀਆਂ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਯੁਵਕ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ।

ਹੁੰਦਾਂ ਸ਼ਾਇਰ "ਸ਼ਰਫ" ਦਾ ਜੋ ਸੀ ਕਦੇ ਗੁਲਾਬ,
ਘਾਣੀ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੈ ਚਲੀ ਗੁਲਕੰਦ।



Editor: Darshan Kaur Bains

ਨਵਰੰਗ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ
ਇਸ ਨੰਬਰ ਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ
274-1213
ਪਤਾ:
Navrang Publication Ltd.
P.O.BOX 23524
VANCOUVER AMF
B.C. V7B 1W2

ਨਵਰੰਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੋ
ਚੰਦਾ $20 ਡਾਲਰ
ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਖ

ਗੁਲਸ਼ਨਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰੜੀ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਦਮ ਨਾਲ ਮਿਟੀ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਵਿਚ ਬਦਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਜਾ ਵਸੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਿਣਨਯੋਗ ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤਕ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਿਹਦੇ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਨਾ ਲਾਈ ਹੋਵੇ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜੀਹਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਦੂਜਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੂਰ ਦੁਰੇਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਮਲ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸੌੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀ ਕੋਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਨਾ ਹੋਣ।

ਪਰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਉਦਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਉਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਿਫਤ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਏ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਬਿਗਾਨੇ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਇਹਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਵਸਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ, ਆਪਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੇ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਤਾਂ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਲਗਰਮਾਨ, ਕੁਨਾਰ, ਕੁੰਦਜ਼, ਬਗਲਾਨ, ਬਰਵਾਨ, ਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਕੰਧਾਰ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੁਤੰਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਪਰੈਲ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਸਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕੱਲੇ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਅਤੇ ਰੁਹ-ਰੀਤਾਂ ਲਈ ਸਤਾਰਾਂ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੂ-ਸਿਖ ਵੀ ਦਮਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹਾਲਤ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਬੁਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਹ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ। ਕਾਬੁਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਮੀ ਮਾਤਭੂਮੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ।

ਅੱਜ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਕ ਅਫਗਾਨ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿਖ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਅਵਾਮੀ ਰਾਜ ਪਲਟੇ ਦਾ ਡਰ

ਥਾਂ ਥਾਂ ਫਾਇਰਿੰਗ—6 ਸੌ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਢਾਕਾ——ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਵਾਮੀ ਰਾਜ ਪਲਟੇ ਦਾ ਖਤਰਾ ਦਿਸ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟਾਂ ਦੇ ਛੇ ਸੌ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਹਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਢਾਕੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਅਰਸ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢਾਕੇ ਦੁਆਲੇ ਜਮਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਤਾਨੀਆਂ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਲੰਡਨ — ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਆਗੂ ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਜਕਲ੍ਹ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਗੁਪਤ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ 24 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।



ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਬਾਬਾ'

ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਚੇਚੀ ਬੇਨਤੀ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। 'ਬਾਬੇ' ਦੀ ਆਮਦ ਸਮੇਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਲਗਪਗ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕ ਧਾਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਸ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਸੀਲੇ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 1978 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਆਗੂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ, ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਚੜ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤੇ ਨਿਹੱਥੇ 13 ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ 1980 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਿਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਖੇ ਸਮੇਤ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਬੈਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਅਜਕਲ੍ਹ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਏਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

The Manitoba Mirror
ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦਰਪਣ

V.I.P. SUPERMARKET
Ph. 774-8671

ਭਾਰਤੀ ਗਰੌਸਰੀ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ,
ਬੱਕਰੇ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਮੀਟ, ਨਵੇਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ

ਗੋਲਗੱਪੇ ਅਤੇ ਸਮੋਸਾ ਮੇਕਰ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਸੁਪਰਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਹੀ
ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਗਰੌਸਰੀ ਸਟੋਰ ਜੋ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਏਸੇ ਥਾਂ ਹੈ:

V.I.P. SUPERMARKET
739, Elice Ave. WINNIPEG, MAN.

Moti Floor Industries
620 - Sophia St., SELKIRK — MAN.

Ph. 204-482-4111
Or. 204-785-1054

100% ਡਰਮ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ
ਵੇਸਣ, ਦਲੀਆ, ਮੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ ਹੋਲਸੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਉਤੇ

GRIND YOUR OWN MASALA

ਆਟਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਸੁਪਰਮਾਰਕਿਟ ਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲ
ਸਕਦਾ ਹੈ



ਵਿਨੀਪੈਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਾਈਨਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਟੋਰ
ਜਿਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ:

- ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ, ਇਕ ਪੀਸ, ਦੋ ਪੀਸ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੀਸ
- ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਪਾਨੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ
- ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਨ
- ਧਾਰਮਿਕ ਫੋਟੋਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਈਜ਼ਾਂ ਵਿਚ
- ਕਢਾਈ ਵਾਲੇ ਦੁੱਪਟੇ ਅਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀ ਟਾਂਕੇ ਦੇ ਦੁੱਪਟੇ
- ਵਿਆਹ ਵਾਲੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਲ ਵਾਲੇ ਦੁੱਪਟੇ
- ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਗੋਟੇ ਕਨਾਰੀਆਂ ਚਿਕਨ ਦੇ ਦੁੱਪਟੇ ਆਦਿ

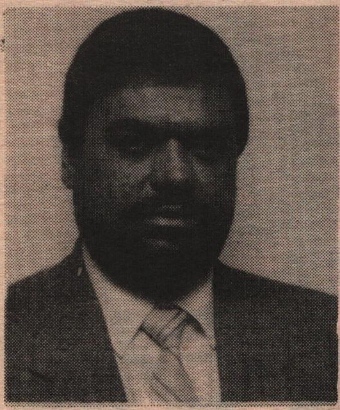
ਆਓ ਤੇ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ!



BOMBAY FASHIONS
724 SARGENT AVE., WINNIPEG, MANITOBA R3E 0B2
Prop. BALDEV S. BEDI M.A.B.A. (Hons.)

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE CO.
To Your Needs Which You Can Afford

ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ



Sukhjinder S. Dhillon
Res: 669-2573

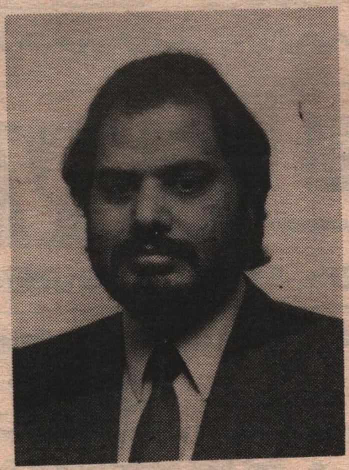
ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਜਾਂ
ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਨੂੰ ਮਿਲੋ

- ਲਾਈਫ਼ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਗਰੁੱਪ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਮਾਰਗੇਜ ਇੰਨਸ਼ੋਰੈਂਸ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਇੰਨਸ਼ੋਰੈਂਸ

■ Personal ■ Children's ■ Group ■ Annuities

Ph. 943-1526

1507 - 330 Portage Ave. WINNIPEG, MAN. R3C 0C4



Raj Singh Maan Sales Manager
Res. 694-0731
Commissioner for oaths

The Manitoba Mirror
ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦਰਪਣ

ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਜਲੰਧਰ — ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨ ਇਕ 'ਪਾਖੰਡ' ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੀਤੀ ਉਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਉਤੇ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਜੂ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੰਯੁਕਤ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਮੁਚ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ "ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ" ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜਗਤਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ

ਜਲੰਧਰ — ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ ਦੀ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਈ ਹੈ। ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਏਰੀਆ ਕਮਾਂਡਰ ਸ੍ਰੀ ਜਬਰ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਮਤੇ ਵਿਚ ਧਿਰ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਨੇ ਗਰਮਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਰੁਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਆਪੂੰ ਬਣੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੂਪੋਵਾਲੀ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਰੂਪੋਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਸ੍ਰੀ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਦੀਆਬਾਦ ਨੂੰ ਘੇਰਾ

ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਕਰੀਬ 300 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਹਦੀਆਬਾਦ (ਫਗਵਾੜੇ ਨੇੜੇ) ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਕਰਫਿਊ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਤੜਕੇ 3.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ 7 ਘੰਟੇ ਘਰ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ 7 ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ।

ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਕਿ ਚੌ. ਜਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਾਤਲ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਖਸ਼ ਬਾਹਰੋਂ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੰਮ ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।



ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ



ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ
ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟ

ਕਹਾਣੀ

ਨਵੇਂ ਲੋਕ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਕੋਲ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਕਾਹਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਤੇ ਦੋਸਤ ਹੀ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੁੰਡੇ ਕੁਝ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸੰਗ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਲਜੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ 'ਤੇ ਲਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੋਸਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਕਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੁਣ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਕਾਨ ਲੱਭ ਲਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਰੋਜ਼ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਖਾਲੀ ਮਕਾਨ ਦੀ ਦੱਸ ਵੀ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਾਨ ਛੇਤੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਮਕਾਨ ਦੀ ਦੱਸ ਉਹ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਪਾ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਲੋ ਮਕਾਨ ਵੇਖਣ ਚੱਲੀਏ।" ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਪਿਆ ਸੀ ਇਹ ਨਵਾਂ ਮਕਾਨ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਤੋਂ ਅੱਧ ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਦੀ ਮਕਾਨ ਲੱਭਣ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਰਸੋਈਆ, ਗੁਸਲਖਾਨਿਆਂ, ਟੱਟੀਆਂ, ਰਸਤਿਆਂ, ਕੰਧਾਂ, ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ, ਕਿਰਾਇਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਏ ?

"ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਲੋ ਤੁਸੀਂ। ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਮਕਾਨ ਲੈਣਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਕੰਮ ਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਵੋ, ਜਾਂ ਮਤਬੰਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋ। ਮਕਾਨ ਵਾਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦੇ ਨੇ। ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਪਈ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ? ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ? ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਬਰੂਹਾਂ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਕਿੱਸਾ ਸ਼ੁਰੂ। ਮੁੜ ਆਓ ਤਾਂ ਕਿੱਸਾ ਖਤਮ। ਬੜਾ ਸਵਾਦੀ ਕੰਮ ਏ, ਚਲੋ ਚੱਲੀਏ।"

ਅਸੀਂ ਟੁਰ ਪਏ। ਦੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਮੰਜ਼ਲਾ ਮਕਾਨ ਅਸਾਂ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਜ਼ਨਾਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਇਹ ਮਕਾਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਓਨੇ ਵਿਚ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਪਰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਆਏ ਤਾਂ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਨਾਲ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਕਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਪਈ ਪਰਤਦਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਔਹ ਪਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਉਹੋ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਲਵੇਗੀ।

ਮਕਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੁੰਡੇ ਵਾਲਾ ਇਕ ਡੱਬਾ ਲਮਕਾਈ ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਕੋਈ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਮਾਲਕਣ ਉਸ ਨਾਲ ਬੜੀਆਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਸਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਾਂ। ਉਹ ਖੜ੍ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਗਈ। "ਬੜੀ ਮਿਲਾਪੜੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ", ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਕਾਨ ਦੇ ਉਤਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਨਿਭ ਸਕਦੀ ਸੀ

ਉਥੇ ਖਲੋਤੀ ਉਹ ਡੀਲ ਡੌਲ ਤੋਂ ਜਵਾਨ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹਾਣਣ ਜਿਹੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਿੱਧਾ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਵਾਸੀ ਜਿਹੀ ਖਲੋਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੂਰਜ ਉਸ ਦੀ ਧੌਣ ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲਿਸ਼ਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ ਉਹ ਸੋਹਣੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕਰਕੇ ਉਹ ਘਰ ਵੱਲ ਆਈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਨਾਲ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਖਲੋਤੇ। ਸਾਨੂੰ ਖਲੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਵੇਖਣ ਆਏ ਨੇ। ਉਸ ਨੇ ਉਹੋ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲਾ ਖੇੜਾ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ।

ਉਸ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਅੱਧੀ ਨਮਸਕਾਰ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਅੱਧੀ ਅਸਾਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਬਰਾਂਡਾ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਸੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਥਾਂ ਵਿਚ ਘਾਹ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਪਰ ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੌਲਿਆ ਨਾ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੁੱਧ ਦੇ ਡੱਬੇ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਔਰਤ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਉਤਰੀ। ਉਸ ਨੇ ਡੱਬਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਹਲੀ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਉਤਾਂਹ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਇਧਰ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਏ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆ ਜਾਓ।"

ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਟੁਰ ਪਏ।

ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਰਾਂਡਾ ਸੀ। ਗੁੱਠ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਵੜ ਗਏ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖਲੋਤੀ ਰਹੀ। ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਫਰਸ਼ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸਾਫ ਸੀ।

"ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਚਿਪਸ ਲਵਾਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਜ਼ਰਾ ਸਾਫ ਰਹਿੰਦਾ ਏ", ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਹਾਂ ਜੀ।" ਤੇ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਝਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਉਤੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ।"

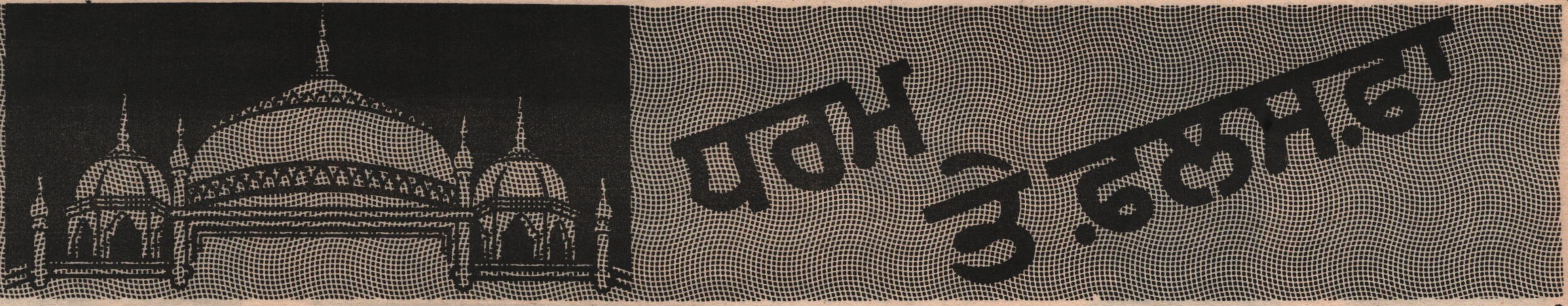
ਮਾਲਕਣ ਜਿਹੜੀ ਹੱਸਣ ਹੱਸਣ ਹੀ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਸ ਹੋਰ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਖਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਹਰ ਕਮਰੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੱਸਦੀ ਰਹੀ। ਰਸੋਈ ਸਭ ਕਮਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚੇ ਹੀ ਮੇਜ਼ ਲਾ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਜਾ ਸਕੇ।

"ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਅਸਾਂ ਰਸੋਈ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਏ", ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਬੜੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

"ਇਸ਼ ਦਾ ਸੁਖ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਹੋਊ।" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

→

ਫੁਟਾਂ ਪਿਛੇ ਦੌੜੀਏ ਪਾ ਪਾ ਭਾਰੇ ਸੂਟ,
ਭਰ-ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਗੀ ਨਰਮੇਂ ਵਾਲੀ ਪੰਡ।



ਸਿਖ ਅਤੇ ਮਾਸ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਵੈਨਕੂਵਰ

ਭਾਵੇਂ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸੱਚ ਮੁਚ ਦਾ 'ਵੈਸ਼ਨੋ' ਜਾਂ ਭਗਤਾਂ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਕਈ ਸਾਡੇ ਪਖੰਡੀ ਭਾਈ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹੇ ਮੁਜਬ ਝੂਠ ਫਰੇਬ, ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਅਨਮਤੀਆ' ਦੀ ਰੀਸੇ ਸਿਰਫ 'ਮਾਸ' ਨਾ ਖਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਫੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ। ਅਗੇ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਜਾਣਾ ਅਥਵਾ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਉਲੰਘਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮਨ ਦੀ ਜੂਠ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ——

ਜੂਠਿ ਨ ਰਾਗੀ ਜੂਠਿ ਨ ਵੇਦੀ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਕੀ ਭੇਦੀ ॥
ਜੂਠਿ ਨ ਅੰਨੀ ਜੂਠਿ ਨ ਨਾਈ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਮੀਹੁ ਵਰ੍ਹਿਐ ਸਭ ਥਾਈ ॥
ਜੂਠਿ ਨ ਧਰਤੀ ਜੂਠਿ ਨ ਪਾਣੀ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਪਉਣੈ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣੀ ॥
ਨਾਨਕ ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਮੁਹਿ ਫੇਰਿਐ ਮੁਹੁ ਜੂਠਾ ਹੋਇ ॥
(ਵਾਰ ਸਾਰੰਗ ਮ: 1)

ਮਨ ਜੂਠ ਤਨ ਜੂਠ ਹੈ, ਜਿਹਵਾ ਜੂਠੀ ਹੋਇ ॥
ਮੁਖ ਝੂਠੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਕਿਉਂ ਕਰਿ 'ਸੂਚਾ' ਹੋਇ।
(ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮ: 1)

ਗਰਜ਼ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਿਰ ਭੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਾ 'ਮਾਸ' ਨਾ ਖਾਣ ਦਾ ਫੋਕਾ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪਵਿਤਰ ਬਨਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਥਵਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਖੇ ਪੁਜਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਲੋਂ ਭੀ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋ।

ਛੋਡਹੁ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕੂੜ ਕਬਾੜਾ ॥ ਕੂੜ ਮਾਰੇ ਕਾਲੁ ਉਛਾਹੜਾ ॥
ਸਾਕਤ ਕੂੜਿ ਪਚਹਿ ਮਨਿ ਹਉਮੈ ਦੁਹੁ ਮਾਰਗਿ ਪਚਾਈ ਹੇ ॥
ਛੋਡਹੁ ਨਿੰਦਾ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥ ਪੜਿ ਪੜਿ ਦਝਹਿ ਸਾਤਿ ਨ ਆਈ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਹੁ, ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਸਖਾਈ ਹੇ ॥
ਛੋਡਹੁ 'ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ' ਬੁਰਿਆਈ ॥ ਹਉਮੈ ਧੰਧ ਛੋਡਹੁ ਲੰਪਟਾਈ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ ਪਰਹੁ ਤਾਂ ਉਧਰਹੁ, ਇਉ ਤਰੀਐ ਭਵਜਲੁ ਭਾਈ ਹੇ
(ਮਾਰੂ ਸੋਲਹੇ ਮ: 1)

ਪਰ ਹਰਿ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਝੂਠ ਨਿੰਦਾ, ਤਜਿ ਮਾਇਆ ਅਹੰਕਾਰ ਚੁਕਾਵੈ ॥
ਤਜਿ ਕਾਮੁ ਕਾਮਨੀ ਮੋਹ ਤਜੈ, ਤਾਂ ਅੰਜਨ ਮਾਹਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਪਾਵੈ
ਤਜਿ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਪ੍ਰੀਤ ਸੁਤ ਦਾਰਾ, ਤਜਿ ਪਿਆਸ ਆਸ ਰਾਮ ਲਿਵਲਾਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਸਾਚਾ ਮਨਿ ਵਸੈ, ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥
(ਵਾਰ ਮਾਝ ਮ: 1)

ਮੁਕਦੀ ਗਲ — ਤਿਆਗ ਨਾ ਤਿਆਗਨੁ ਨੀਕਾ, ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭੁ ਤਿਆਗਨਾ ॥
ਮਾਗਨਾ ਮਾਂਗਨ ਨੀਕਾ, ਹਰਿ ਜਸੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮਾਗਨਾ ॥
(ਮਾਰੂ ਮ: 5)

ਹੋਰ ਸੁਣੋ —

ਪਰ ਦਾਰਾ ਪਰ ਧਨੁ ਪਰ ਲੋਭਾ, ਹਉਮੈ ਬਿਖੈ ਬਿਕਾਰੁ ॥
ਦੁਸਟ ਭਾਉ ਤਜਿ ਨਿੰਦ ਪਰਾਈ, ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧ ਚੰਡਾਰੁ।
(ਮਲਾਰ ਮ: 1)

ਉਂਝ ਸੱਜਣ ਜੀ ! ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇਰੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਮੁਜਬ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਦੇ 'ਵੈਸ਼ਨੋ' ਜਾਂ ਤਿਆਗੀ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੈਸੇ ....

ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਦੋਊ ਬਿਬਰਜਤ, ਤਜਹੁ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨਾ ॥
ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਸਮੁ ਕਰਿ ਜਾਨਿਹ, ਤੇ ਮੂਰਤਿ ਭਗਵਾਨਾ ॥
ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਏਕੁ ਆਧੁ ਕੋਈ
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹੁ ਬਿਬਰਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪਦੁ ਚੀਨੈ ਸੋਈ ॥
ਰਜ ਗੁਣ ਤਮ ਗੁਣ ਸਤ ਗੁਣ ਕਹੀਐ, ਏਹ ਤੇਰੀ ਸਭ ਮਾਇਆ ॥
ਚਉਥੇ ਪਦ ਕਉ ਜੋ ਨਰੁ ਚੀਨੈ, ਤਿਨ ਹੀ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ॥
ਤੀਰਥਿ ਬਰਤ ਨੇਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ, ਸਦਾ ਰਹੈ ਨਿਹਕਾਕਾ ॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਰੁ ਮਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਚੂਕਾ, ਚਿਤਵਤ ਆਤਮ ਰਾਮਾ
(ਕੇਦਾਰਾ)

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਾਇਆ ਮਦ ਮਤਸਰ, ਏ ਖੇਲਤ ਸਭਿ ਜੂਐ ਹਾਰੇ ॥
ਸਤੁ ਸੰਤੋਖ ਦਇਆ ਧਰਮ ਸਚੁ, ਇਹ ਅਪਨੈ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਵਾਰੇ
(ਆਸਾ ਮ: 5)

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ 'ਪ੍ਰਹੇਜਗਾਰੀ' ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਨੇਹਾ ...

ਸਾਧੋ ਮਨ ਕਾ ਮਾਨੁ ਤਿਆਗਉ।
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਸੰਗਤ ਦੁਰਜਨ ਕੀ, ਤਾਂ ਤੇ ਅਹਿ ਨਿਸਿ ਭਾਗਉ ॥
ਸੁਖ ਦੁਖ ਦੋਨੋ ਸਮਕਰਿ ਜਾਨੈ, ਅਉਰੁ ਮਾਨ ਅਪਮਾਨਾ ॥
ਹਰਖ ਸੋਗ ਤੇ ਰਹੈ ਅਤੀਤਾ, ਤਿਨਿ ਜਗਿ ਤਤੁ ਪਛਾਨਾ ॥
ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਦੋਊ ਤਿਆਗੈ, ਖੋਜੈ ਪਦ ਨਿਰਬਾਨਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਏਹੁ ਖੇਲੁ ਕਠਨੁ ਹੈ, ਕਿਨਹੂ 'ਗੁਰਮੁਖਿ' ਜਾਨਾ ॥
(ਗਉੜੀ ਮ: 9)

ਲੌ ਸਜਣ ਜੀ ! ਅਸੀਂ ਹੁਣ 'ਮਾਸ' ਨਾ ਖਾਣ ਦਾ ਫੋਕਾ ਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਬਲ ਤੋਂ ਡਬਲ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਲੋਂ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ 'ਤਿਆਗਨ ਯੋਗ' ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਅੰਦਰ ਕਿਤੇ ਭੀ 'ਮਾਸ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ ?

ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਸਾਡੇ ਜਿਦਲ ਭਰਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਵਧਾਉਣ ਖਾਤਰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ, ਨਿੰਦਿਆ, ਈਰਖਾ, ਦ੍ਵੈਖ, ਝੂਠ, ਫਰੇਬ, ਬਲੈਕ ਅਤੇ ਬਗਾਨਾ ਹੱਕ ਖਾਣਾ ਛੱਡਣ ਛਡਾਉਣ ਵਲ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਅਥਵਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਗਿਣਦੇ ਹਨ।

→

ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਰਾਇਆ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਕਦਮ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ। ਕੁਝ ਕੁਝ ਮਾਲਕਣ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਾਂ।

"ਬੜਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਕਾਨ ਬਣਾਇਆ ਏ ਤੁਸਾਂ।" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

"ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਜੇ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਏ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਹੀ ਪਾ ਲਈਏ। ਬਣਾਂਦਿਆਂ ਬਣਾਂਦਿਆਂ ਵੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ।"

"ਬਾਹਰ ਕਿੱਥੇ ?"

"ਆਸਾਮ ਵਿਚ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ, ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਏ। ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਖਿਆਲ ਸੀ ਜੇ ਇਥੇ ਸੜਕ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਇਥੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਦੁਕਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਪਰ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਸੜਕ ਰੁਕ ਗਈ ਏ।" ਉਸ ਨੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵੱਡੀ ਸੜਕ ਲਈ ਪਈ ਥਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ।

"ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਈ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਓ", ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਸੀ।

"ਹਾਂ, ਇਹ ਤੇ ਇਸੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਏ। ਬਹੁਤੀ ਤੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਏ। ਕੁਝ ਅਜੇ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਦਾਣੇ ਪਏ ਹੋਏ ਵੇਖੇ ਹੋਣੇ ਨੇ ਤੁਸਾਂ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਨੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਉਂਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਂ।"

"ਹਾਂ, ਕੁਝ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਈ ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਹੀਂ।" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਅੜੱਕ ਕੇ ਉਸ ਪੁੱਛਿਆ, "ਇਥੇ ਗਵਾਂਢ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏ ?"

"ਗਵਾਂਢ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤਾ ਏ।" ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਲਕਣ ਹੱਸ ਪਈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹੱਸੇ।

ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਸੰਭਲ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਸੀ, ਦੂਜੇ।"

"ਉਹ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨੇ।"

"ਅੱਛਾ ਕਿਰਾਇਆ ਕਿੰਨਾ ਦੱਸਾਂ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ? ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਏ। ਅਸਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸ ਈ ਦੇਣਾ ਏ।" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਕਿਰਾਇਆ ਦੱਸਿਆ। ਸੱਚੀਂ-ਮੁਚੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਣ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

"ਚੰਗਾ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ।" ਉਸ ਨੇ ਟੁਰਨ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

"ਚੰਗਾ ਜੀ।" ਪਰ ਸਾਡੇ ਟੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਕਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ "ਉਹ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਘਰੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ

"ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਈ।" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਰੀਸ ਯੋਗ ਬਣਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

"ਬੱਚੇ ਕਿੰਨੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ?" ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਾਥ ਮੰਗਦੀ ਸੀ।

"ਦੋ, ਇਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਕੁ ਦਾ।"

ਉਮਰਾਂ ਵੀ ਠੀਕ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਸੀ।

"ਤੁਹਾਡਾ ਦਫਤਰ ਕਿੱਥੇ ਵੇ ? ਨੇੜੇ ਈ ਏ ?" ਇਥੋਂ ਜੇ ਦਫਤਰ ਦੂਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮਕਾਨ ਨਾ ਲੈਣ।

"ਹਾਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਏ। ਬੱਸ ਅੱਧਾ ਕੁ ਮੀਲ।"

"ਕੰਮ ਕੀ ਕਰਦੇ ਓ ਤੁਸੀਂ ?" ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਭਲਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ !

"ਮੈਂ ਫੈਕਟਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਂ। ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੇਖਣਾ ਵਾਂ।"

ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਕਾਫੀ ਰੋਅਬ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਲੱਗਾ।

"ਚੰਗਾ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਜਾਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ।" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ।

ਜਾਂਦੀ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਸਾਂ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਅਸਰ ਨੂੰ ਪਚਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਸਰ ਪਚਾਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੋ ਦੋ, ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

"ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਓ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ" ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਸਾਂ ? ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੇ ਹੋਣ ਉਤੇ ਅਫਸੋਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਜਿੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਓਪਰੀ ਜ਼ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਏਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਹੀਰਾ ਮੰਡੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਏ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਇਕ ਦਿਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਿਲ ਪਏ। ਉਦੋਂ ਵਿਰਕ ਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਮੁਹਾਲੀ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੁਝ ਵਿਕਾਊ ਮਕਾਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲੈ ਗਈ। ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਕੁਝ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਗੱਲੀਂ ਰੁਝ ਗਏ।

"ਇਕ ਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਇਹ ਨਾਵਲ ਕੁਲ ਆਟੋਬਾਇਉਗ੍ਰਾਫਿਕਲ (ਸਵੈ-ਜੀਵਨ ਅਧਾਰਤ) ਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੂਡ ਬਣਦੈ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਈ ਠੀਕ ਠੀਕ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੀ ਨ ਆਵੇ ਕਿ ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਝਗੜਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਲਿਖੇ ਕੀ।"

ਇਹ ਗੱਲ ਜਿੰਨੀ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨਾਲ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ 'ਚਾਚਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

"ਪਰ ਜੋ ਲਿਖਣ ਬਹਿ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਆਪੇ ਸਭ ਚੇਤੇ ਆਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦੈ — ਜਿਵੇਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੂਰਜ ਉਚਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਧੁੰਦ ਪਾਟ ਜਾਂਦੀ ਐ ਨਾ — ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਈ ਕੁਝ ਤਜਰਬਾ ਹੁੰਦੈ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ। "ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਵੀ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਹੀ ਨਾ ਆਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਲਿਖਣ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਲਿਖਣ-ਜੋਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਰਨ ਕੀ ਐ, ਪਰ ਇਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੈ।"

"ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਐ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਐ। ਊਂ ਯਾਦਾਂ ਈ ਲਿਖਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਐ। ... ਨਾਲੇ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਹੀ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ — ਫੇਰ ਬੰਦਾ ਲਿਖੇ ਕੀ।"

ਏਡਾ ਨਿਪੁੰਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਸਹਿਜ — ਭਾਅ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਹੀ ਝੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਬੰਦਾ ਕੀ ਕਹੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਗੱਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ 'ਖੱਟਣ-ਕਮਾਉਣ' ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤਾਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, "ਸਾਡੇ ਕਈ ਭਰਾ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਐ। ਮਨਿਸਟਰ ਅੱਗੋਂ ਸੋਚਦੈ ਬਈ ਜੇ ਭਲਾਮਾਣਸ ਗਲੇਜ਼ਡ ਟਾਇਲਾਂ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾਂ ਤਾਂ ਗੁਸਲਖਾਨੇ 'ਚ ਈ ਲਵਾ ਲੈਂਦੇ—ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੇਰੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ! ... ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀ ਮੇਲ !"

ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਰੀਆਂ ਤਾਂ ਆਖਣ ਲਗਾ, "ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਐ ਕੁੱਸਾ। ਉਹਦਾ ਇਕ ਨਾਵਲ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਲਿਖਿਐ।"

"ਕਿਹੜਾ ?"

"ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਯਾਦ। ਮਾਰਜਨਲ ਕਿਰਸਾਣੀ ਦੀ ਸਮਸਿਐ। ਜ਼ਮੀਨ ਘੱਟਣ ਕਰਕੇ ਕਿਰਸਾਣ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀਰੀ ਨਹੀਂ ਰਲਦਾ ਟਰੱਕ ਦਾ ਕਲੀਨਰ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਰਸਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।"

* * *

ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਖਲੂਸ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸਾਫ ਸ਼ਫਾਫ ਵਹਿੰਦੇ ਝਰਨੇ ਵਾਂਗ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਦਾਤੇ' ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਹਾਣੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਕਰਕੇ ਪੰਜ ਛੇ ਸਫੇ ਦੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਆਇਆ, 'ਤੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਨ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਕਰ ਛੱਡ, ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।"

ਪਰ ਜਿਸ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਫਾਲਤੂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਕਾਂਟੀ-ਛਾਂਟੀ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਕ, ਪਹਿਰੇ ਕੱਟ ਸਕਿਆ, ਕੱਟ—ਕਟਾ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਨਾਲ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ, "ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ—ਵੱਢ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿੱਕੇ-ਆਨੇ, ਪੈਸੇ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਾ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ।' ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਖਤ ਆਇਆ। ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਕੀਤਾ।"

ਮੈਂ ਖਤ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ। ਮਨ ਤੋਂ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਬੋਝ ਲਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫੇਰ ਕੋਈ ਅੱਠ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਕਿਸੇ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚਿੱਠੀ ਆਈ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਕੱਲ ਮੈਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਰੋਪੜ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਕਹਾਂਗਾ — ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਿਆ।"

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਲਈ 'ਮਹਾਨ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰਕ ਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਹਾਣੀ-ਲੇਖਕ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਿਹੜਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

* * *

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਰਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਊ ਕੋਠੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ। ਨਿੱਕੀਆਂ, ਤੇਜ਼ ਅੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲਾਈ, ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਮਗਰੋਂ ਵਿਰਕ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਖਿਐ ਬਈ ਛੱਡ ਕੋਠੀ-ਕਾਠੀ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੀ ਕਿਰਾਇਆਂ ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਝੰਜਟ ਕਰਨੈ — ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਐ, ਇਹਦੇ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਹੋਣਗੇ।"

"ਇਦ ਕੀ ਹਿਸਾਬ ਹੋਇਆ।" ਜੋਗੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਹਿਸਾਬ ਕੀ ਹੋਣੈ" ਵਿਰਕ ਨੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਆਂ, ਇਹ ਡਾਇਬਟਿਕ ਐ। ਹੋਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਕਟਣੈ।"

... ਤੇ ਅੱਜ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਦੀ ਭਵਿਖ-ਬਾਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ? ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਵਰਗੀ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਨਾਲ ਆਖੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਚੇਚ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਹਰ ਵਾਕ, ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾਪ-ਤੋਲ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

—ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ—



ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਦਾ ਯੁਗੰਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਸਾਨ ਫ੍ਰਿਸਕੋ 'ਚ ਪਿਆ ਲਕੜ ਦਾ ਹੱਥ

ਬਾਬਾ
ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਾਵਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਚੁੰਮਣ ਦੇ
ਤੇਰਾ ਹੱਥ ਸ਼ੀਸ਼ੇ 'ਚ ਮੜ੍ਹਿਆ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ
ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ
5 ਵੁਡ ਸਟਰੀਟ ਸਾਨ ਫ੍ਰਿਸਕੋ 'ਚ
ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਹਿਲ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ
ਜਿਥੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੇਵੀ ਦਾ ਹੱਥ
ਤੇਰੇ ਵਾਂਙ
ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ
ਸੂਰਜ ਨੂੰ
ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੈ



ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖੀ ਸੀ
ਇਸ ਹੱਥ ਨੇ ਵੀ 1964 'ਚ ਤੈਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖੀ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਇਹਦੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਚੋਂ
ਕੋਈ ਫੁਲ ਡਿਗ ਪਿਆ ਸੀ
ਕੋਈ ਪਲ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਹੱਥ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲ ਨੂੰ
ਉਸ ਖੁੰਝੇ ਹੋਏ ਪਲ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਇਹ ਹੱਥ ਓਦੋਂ ਤਕ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ
ਜਦ ਤਕ ਵਕਤ ਫੁਲ ਬਣ ਕੇ ਖਿੜਦਾ ਰਹੇਗਾ
ਜਦ ਤਕ ਵਕਤ ਫੁਲ ਵਾਂਙ ਝੜਦਾ ਰਹੇਗਾ
ਜਦ ਤਕ ਵਕਤ ਸੁਗੰਧ ਬਣ ਕੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕ 'ਚ ਸਮਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ

ਇਹ ਬਾਂਹ ਸਚਮੁਚ ਤੇਰੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਸੀ
ਇਹ ਸਚਮੁੱਚ ਸਾਡੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਸੀ
ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਸੀ
ਇਹ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਹੈ
ਜਦ ਇਨਸਾਨ ਨਿਹੱਥਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਕੋਈ ਤਲਵਾਰ
ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ
ਕੋਈ ਕਲਮ
ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਵਧੀ ਹੋਈ ਭੁਜਾ
ਤੇਰੀ ਇਹ ਬਾਂਹ ਤੇਰਾ ਇਹ ਹੱਥ
ਤੇਰਾ ਹਥਿਆਰ ਸੀ
ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹਥਿਆਰ
ਪਿਆਰ ਦਾ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੱਥ
ਜਿਵੇਂ ਧੁੱਪ ਛਾਂ ਵਲ ਵਧਦੀ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਹੱਥ ਸਿਰ ਵਲ ਵਧਦਾ ਹੈ
!

ਬਾਬਾ
ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰਖ
ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਂਗਲ ਲਾ ਕੇ ਤਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਾ ਦੇ

ਬਾਬਾ
ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨੇ ਦਸਤਾਨੇ ਬਗ਼ੈਰ
ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ?
ਜਿਵੇਂ ਜੌੜੇ ਭਰਾ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਕਾਮਰੇਡ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਬਾਬਾ
ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨੇ
ਇਸ ਹੱਥ ਨੂੰ ਲਡਿਆਇਆ ਸੀ
ਜਿਵੇਂ ਪਿਉ ਤੇ ਪੁਤ ਲਾਡ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਾ ਰੂੰ ਦੇ ਖ਼ਰਗੋਸ਼ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਂਦੀ ਮਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦੀ ਹੈ

ਬਾਬਾ
ਤੇਰਾ ਇਹ ਹੱਥ ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ-ਕਰ ਝੁਰਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤੂੰ
ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ-ਕਰ ਝੁਰਦਾ ਹੋਵੇਂਗਾ

ਬਾਬਾ
ਯਕਜਹਤੀ ਦੇ ਬੰਬ ਨਾਲ ਅਸੀਂ
ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ
ਪਰ ਇਹ ਬੰਬ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੀ ਚਲ ਗਿਆ ਸੰਨ 47 ਵਿਚ
ਸਾਡੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਉਡ ਗਈ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨੇ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਪਹਾੜ ਰੋਕਣਾ ਸੀ
ਉਹ ਹੱਥ ਉਡ ਗਿਆ
ਉਂਗਲਾਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ
ਜਿਵੇਂ ਲਹੂ ਮਾਸ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਰੂਹ ਜਿਸਮ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਬਾਬਾ
ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ
ਜੱਲਾਦ ਸਾਡੀ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ ਵੀ ਵਢਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ
ਇਹ ਜੱਲਾਦ ਸਾਡੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅੰਗ ਕਟ ਕੇ
ਸਾਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਯਰਕਾਨ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ

ਅੱਜ ਮੌਤ ਖੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨੀ
ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਗਤਕਾ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ
ਤੇ ਇਹ ਪੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਪੀਲੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਿੰਦੇ
ਹਿੜ-ਹਿੜ ਹੱਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਬਾਬਾ
ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੀ ਬਾਂਹ ਲੋੜੀਦੀ ਹੈ
ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਨੇ
ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਇਹ ਬਾਂਹ ਮੁੜ ਪਕੜਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਤੋੜ ਤਕ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ

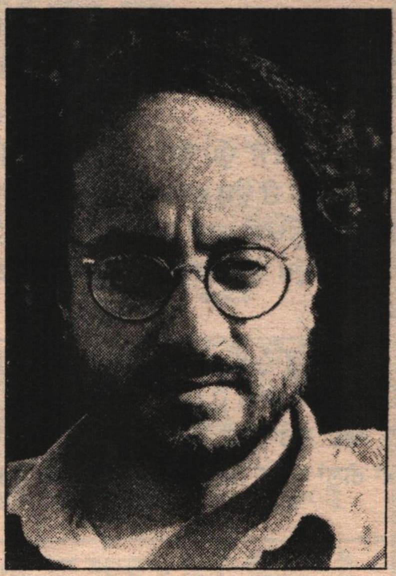
ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਇਹ ਬਾਂਹ

ਹਵਾ 'ਚ ਝੰਡੇ ਵਾਂਙ ਲਹਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਖੜਗ ਵਾਂਙ ਵਾਹੁਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਨਾਅਰੇ ਵਾਂਙ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਬਾਂਹ ਡਿਗਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ
ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਬੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਜਾਵਾਂਗੇ
ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਚੀਰ ਸੁਟਾਂਗੇ
ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਅੱਜ ਗਤਕਾ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ

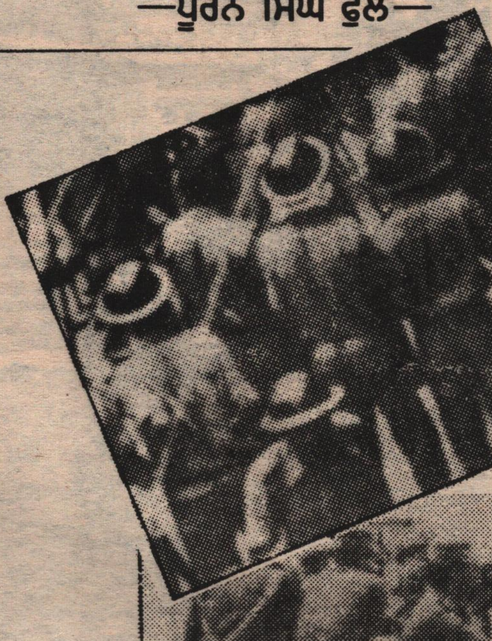
12 ਜਨਵਰੀ, 1988
ਮੈਕਫਾਰਲੈਂਡ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ



ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਭਾਰਤ

—ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ—







ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਚਾਣਚੱਕ ਹੀ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਆਣ ਪਿਆ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ 'ਤੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਚ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਜ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦ ਵੀ ਹੱਥ ਪਾਇਆ, ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਕ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਸਿਰ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 1968-69 'ਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ 10,134 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ 1986-87 'ਚ ਵਧ ਕੇ 138,213 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਪੁਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਰਮਾਈ ਵਾਲੀ ਦਰਾਮਦ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਨਕਦੀ ਵਿਚ ਬਰਾਮਦਾਂ ਦਾ 24 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਘਾਟੇ ਦੇ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਜਟਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਾਟੇ ਦਾ ਬੋਝ ਆਮ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਸਿਰ ਲੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੇਲਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਭਾੜੇ ਵਧਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਹਰ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਸਿਰ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਖੋਜ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ। ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ. ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 1950 ਤੋਂ 1987 ਤੱਕ ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ 100 ਗੁਣਾਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ 28 ਗੁਣਾਂ ਦਾ। ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸ ਜਿਹੜੇ 1950-51 'ਚ 396 ਕਰੋੜ ਸਨ, 1986-87 'ਚ ਵਧ ਕੇ 40,919 ਕਰੋੜ ਤਕ ਪੁਜ ਗਏ। ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸ ਜਿਹੜੇ 1950-51 'ਚ 231 ਕਰੋੜ ਸਨ, 1986-87 'ਚ 6,437 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪੁਜ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਦੋਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੀ ਵਧੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿਸਾ ਕੁੰਜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਖਾਂਦੇ, ਪੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਨਮੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿਸਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਲੇ ਧਨ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਹ ਘੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਵਾਂਝੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਪਾੜਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਹਫਤੇ ਸਮੇਂ ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ (1970-71 ਅਧਾਰ) 412.3 ਤਕ ਪੁਜ ਗਿਆ। ਜਦ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਇਹੋ ਸੂਚਕ ਅੰਕ 411.2 ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ 101 ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਅੱਜ ਸਮੁੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਸੋਕੇ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੂਬੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੈਦਾਵਾਰ 'ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਝੋਨਾ, ਬਾਜਰਾ, ਜਵਾਰ ਆਦਿ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਘਟੀ ਹੈ। ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਜਿਹੜੀ 1982-83 ਵਿਚ 125 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ, 1986-87 'ਚ ਘਟ ਕੇ 100 ਟਨ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸੋਕੇ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਘਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਲ ਬੀਜ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਸਨਅਤ ਦੇ 925 ਲੱਖ ਟਨ ਦੇ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਤੇਲ ਬੀਜ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੰਡ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੰਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 17 ਕਰੋੜ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਾਲ 17 ਲੱਖ ਟਨ ਤਕ ਹੀ ਪੁਜਣ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਦਾ ਸਾਡੀ ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਸਟਾਕਿਸਟ, ਚੋਰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੰਗਣ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁਲ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਦਾ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨੀ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਲਾਗਤ ਖਰਚ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਮੰਦਹਾਲੀ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਉਜਰਤਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਗ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਲੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਏ ਸਾਲ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਕਾਰਨ ਘਟਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਹੈ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ। ਬੇਕਾਰੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1985 ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੇਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2,62,69000 ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 2,18,22000 ਮਰਦ ਅਤੇ 44,47,000 ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਜਿਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਇੰਜਨੀਅਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰਾਂ 'ਚ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਪੇਂਡੂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੇਕਾਰੀ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਇਹ ਬੇਕਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1983 'ਚ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1,70,3600 ਸੀ। ਪਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵੇ ਆਨ ਚਾਈਲਡ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 4,40,0000 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਾਜ ਵਿਚ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ, 24 ਅਧੀਨ 14 ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ 1981 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਮੁਤਾਬਕ 33 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 11 ਕਰੋੜ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜੀਬ ਹਾਲਤ ਹੈ! ਇਕ ਬੰਨੇ ਬੇਕਾਰੀ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਕੁੱਦਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਮੁਖ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਦੀ ਲਾਗਤ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ 1958 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 70.3 ਗਰਾਮ ਸੀ 1985 ਵਿਚ ਘੱਟ ਕੇ 38.5 ਗਰਾਮ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਪੜੇ ਦੀ 1955-56 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1985-86 'ਚ ਖਪਤ 14.4 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 10.6 ਮੀਟਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਆਮਦਨ ਕਾਰਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹੋ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿਸਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਆਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਅਸਰ ਸਨਅਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਸਨਅਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅੱਜ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ 1 ਲੱਖ 20,000 ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕ ਦਸ਼ਾ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਪਤਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਤਲ ਡਾਕੇ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਤੀ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਫੇਅਰਫੈਕਸ, ਜਰਮਨ ਪਣਡੁੱਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਫੋਰਜ਼ ਸੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਘਪਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਜ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰਥਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰਤ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ 'ਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੇਲੋੜੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦੇਖਣ 'ਚ ਆਈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿੱਲ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਰੋਕੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 365 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਦ ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਾਤੀਵਾਦੀ, ਫਿਰਕੂ ਇਲਾਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਕਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀਵਾਦ ਭਾਸ਼ਾਵਾਦ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਇਲਾਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਘਰੋਂ ਰੁੱਸ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ
ਦੇਰ ਹੋਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ ।
ਕੀ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ
ਅਜਾਈਂ ਕਤਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ
ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਾਹਘੇ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਕੇ
ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਸੁੱਤਾ ਹੈ !

ਕਿੱਥ ਹੈ ਆਖਰ ?
ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹ ਹੇਠ ਹੈ
ਜਾਂ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਤੇ
ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਮਰ ਗਿਆਂ ਦੀ ਮਕਾਣੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ
ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ ।

ਨਾ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸ ਰੌਣਕ 'ਚੋਂ ਲੱਭਦਾ ਹੈ
ਨਾ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਚ
ਆਖਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ?

ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸ ਪਾਓ
ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਧਿਆਈਏ
ਰੋਟ ਵੰਡੀਏ
ਸੁੱਚੇ ਜਲ ਦਾ ਤਰੌਂਕਾ ਮਾਰ ਕੇ
ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆਈਏ ।
ਵੇਖਣਾ ਕਿਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ
ਮੋਹਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਿਆ
ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾ
ਜੱਦੀ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ

ਰੋਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਠੂਹ-ਠਾਹ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ
ਐਸਾ ਤਰੱਬਕਿਆ ਸੀ
ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਜ ਮਾਰਿਆਂ ਵੀ
ਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ।

ਜੇ ਬੱਸ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਦਾ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ।
ਕਿਤੇ ਬੱਸ ਵਿਚ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਜੰਮਿਆਂ ਹੱਥੋਂ
ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਬਣ ਕੇ ਡੁਲ੍ਹਦਾ ਸੀ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸੰਖ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ
ਮੰਦਰ ਦੇ ਘੜਿਆਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੌਂਦਾ ਸੀ
ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਾਂਗ ਨਾਲ ਜਾਗਦਾ ਸੀ

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਗੱਭਰੂ ਵਾਂਗ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ
ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਅੱਡੀ ਵਾਂਗ ਗਿੱਧੇ ਵਿਚ ਨੱਚਦਾ ਸੀ
ਆਏ ਗਏ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ
ਖੇਸ-ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ
ਦਿਲ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ।

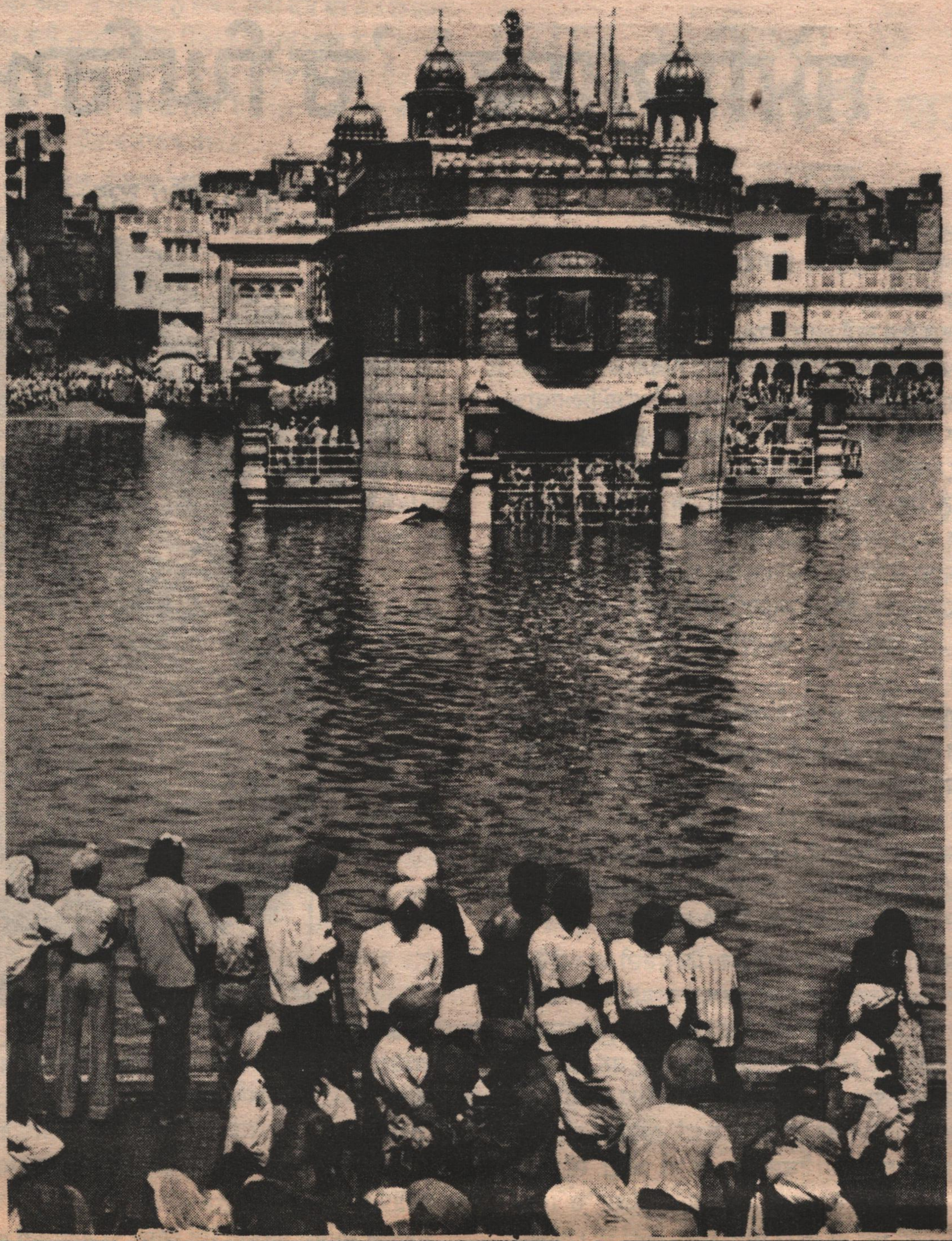
ਸੰਧਿਆ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ
ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ।

ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਮਾਂ ਦਾ ਕਮਾਊ ਪੁੱਤ ਸੀ
ਜਵਾਨ ਧੀ ਦੀ ਪੱਤ ਸੀ
ਪਿਓ ਦਾ ਟੱਲੀ ਵਰਗਾ ਖੰਘੂਰਾ ਸੀ
ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਦੀ ਡੰਗੋਰੀ ਸੀ
ਬਾਬੇ ਦੀ ਐਨਕ ਸੀ
ਕੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੇਰਾ ਉਹ
ਬੱਸ ਰੁੱਸ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ
ਫਿਰ ਪਰਤ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ।

ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਖੈਰ ਸੁੱਖ ਮੰਗਦਾ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ ਸੀ

ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੂਕ ਭਰੀ ਹੇਕ ਸੀ
ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਵਿਲਕਦੀ ਕਾਫੀ ਸੀ
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੰਡਦੀ ਬਾਣੀ ਸੀ
ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ ਦਾ ਵਜਦ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਦੋਹਾ ਸੀ
ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਦਰਦ-ਭਰੀ ਬੈਂਤ ਸੀ
ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਆਖਰ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ?

ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਪਾਧਿਆਂ ਤੋਂ
ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ।
ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ ਮੇਰਾ ਕਮਾਊ ਪੁੱਤਰ
ਉਹ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਜ਼ੀ ਮੁੱਛ ਦਾ ਵਾਲ ਸੀ
ਉਹ ਜੋ ਡੌਲੇ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਵੀਤ ਸੀ
ਕਿੱਥੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ?



ਕੀ ਅਕਾਲੀ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਗੇ ?

—ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ—

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿੰਨੀ ਪਤਲੀ, ਤਰਸਯੋਗ ਤੇ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਸਰਹੰਦ) ਵਿਚ ਹੋਏ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਵਯੁਵਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਵਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਬਰ ਛਪ ਗਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਖਤ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਸਿਰਫ "ਆਨੰਦਪੁਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ" ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਫੇਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਫੇਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਲਾ ਝਾੜਿਆ ਹੈ।



ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ



ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ



ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ



ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੋਅਬ

ਸੰਯੁਕਤ ਦਲੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨੇਤਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੋਅਬ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਹਮਲਾ-ਕਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਸਵੈ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਬਹੁਤਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਨੇ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ 99 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਨਹੀਂ? ਫੇਰ ਵੀ, ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ, ਜੋ ਅਖਬਾਰੀ ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਕਰੀਰ ਕਰਕੇ ਸਟੇਜ ਉਤੋਂ ਉਤਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਇਕ ਨਵਯੁਵਕ ਦੀ ਤਕਰੀਰ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ, ਆਪਣੀ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ? ਇਹ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਾਹੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਲ ਭਰ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿਰੁਧ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਵੇਲਾ ਨਹੀਂ ਮਚਾਉਣਾ।

ਸਿਰਫ ਸੰਯੁਕਤ ਦਲੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਤੇ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਾਰਕੁਨ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਪਟਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਜਥੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਉਂ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਕੁਨ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਬਰਨਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਉਨੀ ਮਹੀਨੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ; ਆਪਣਾ ਬਿੱਲ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਊਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਲਗਪਗ ਸਭ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਕਾਫੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਪਾਸ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਲਾ "ਕਾਡਰ" ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਹਨ। ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨਾ ਬਾਦਲ ਦਲੀਏ ਹਨ ਨਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲੀਏ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਹਨ। ਉਹ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਹੀ, ਉਹ ਸਭ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 1985 ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਧੜਾ ਧੜ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਉਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਸਾਰ ਅੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ 26 ਜਨਵਰੀ 1986 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾ ਮਿਲਣ ਉਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉਤੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਹੀ, ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਉਤੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਐਲਾਨ ਉਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬਰਨਾਲਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ, ਨਾ ਬਾਦਲ। ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਾ ਪੰਥ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ। ਸਿਰਫ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਖੋਹਣ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ; ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕੇ ਗਏ। ਗੁਸਤਾਖੀ ਮੁਆਫ। ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੱਚਮੁਚ ਕੌਣ ਮੰਨਦਾ ਹੈ? ਖਾੜਕੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਾਡਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਤੇ ਉਦੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿੱਤੇ ਕੀ ਉਹ ਹੁਣ ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਮੰਨਣਗੇ? ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੜੇ "ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ" ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ; ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੁਕਮ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਬਰਨਾਲੇ ਦੀ ਅਸਲ ਗਲਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਬਚਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ "ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ" ਗੁਆ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਲਈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਕੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਕ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਕੇ ਬਰਨਾਲਾ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲੀਏ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਤਾਂ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ, ਬਾਦਲ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੋਅਬ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਧੜੇ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਬਰਨਾਲਾ-ਬਾਦਲ-ਟੌਹੜਾ ਸਭ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਗਦਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੀ "ਅਰਥ" ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਬਰਨਾਲਾ-ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੱਖ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਖ ਲੈ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਠੀਕ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੋਈ ਐਸੀ ਤਕੜੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੋਈ "ਸਥਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ" ਬਣਾਵੇ ਤੇ ਚਲਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਖੇਤਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਤਕੜੀ ਤਾਕਤ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਾਦਲ ਧੜਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ ਅੰਸ਼ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੇਖਵਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜ਼ਿਲਾ ਜਥੇ ਢੁਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਫਾਦਾਰ ਵਰਕਰ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਫਾਦਾਰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹਨ, ਦੂਜੇ, ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਸਰਬ-ਸਾਂਝੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ" ਬਣੇ ਰਹੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜ਼ਿਲਾ ਜਥਿਆਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਲਾ ਜਥਿਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਜਾਂ ਪੁਨਰਗਠਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਂਪ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਚਾਓ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ, ਇਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੰਗਠਤ ਹੋਵੇ। 1980 ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਮੁੜ ਕੇ ਬੁਲਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ ਮੁੜ ਕੇ ਚੁਣੇ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਇੱਛਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਚਲਾ ਸਕੇ। ਬਾਦਲ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਵੀਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕਰ ਲਵੇ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਪਦ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਖਿਲਾਅ ਪੂਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤਰਜਮਾਨ

ਲੋੜ ਸੰਗਠਤ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੇਂਦਰ ਉਤੇ ਦਬਾਓ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉਤੇ ਅਤਿ ਦੀ ਸਖਤੀ ਕਰਕੇ "ਅਤਿਵਾਦੀ" ਤਾਂ ਕਾਬੂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਤੇ ਉਨੀ ਮਹੀਨੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣਾ ਹਿੰਸਕ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਆਪੋ ਵਿਚੀ ਲੜੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ। ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਗਠਤ ਤੇ ਦਲੇਰ ਤਰਜਮਾਨ ਬਣਨ ਕਿ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ। 1985 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਤੇ 1986 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਰਜਮਾਨ ਬਣੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਰੁਕ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਰੁਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋਇਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਕੁਝ-ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਗੇ ?

ਚਲੰਤ ਮਾਮਲੇ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ : ਧਨੀ ਹਿਤੂ ਕਦਮ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੁਲੰਬੀਆਂ ਦੀ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਨ (ਭਾਵ ਧਨੀਆਂ ਪਾਸ ਵੇਚਣ) ਲਈ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਪੁਟ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲਾਮਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਓਟਾਵਾ ਦੀ ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਅਰ ਕੈਨੇਡਾ, ਪੈਟਰੋ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਸੀ ਬੀ ਸੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੁਨਾਫੇਖੋਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੀ ਸੀ ਦੀ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਵੈਂਡਰਜ਼ੈਮ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭੀ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਗਾਹਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੰਬਲੀ ਹਾਲ ਵੇਚਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੀ ਸੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਲਈ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਨਾਫੇਖੋਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ (ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਨੀ ਮੁਨਾਫੇਖੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਕਿਉਂ ਲਵੇਗਾ) ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਹੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਧਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਜੰਟਾਂ ਨੇ ਭੀ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਆਲਟੀ ਡਿਗ ਜਾਏਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਦੇਵੇਗਾ? ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਰੋਕ ਆਦਿ ਦੇ ਫਰੇਬੀ ਨਾਅਰੇ ਨਵ-ਕਨਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਦੇ ਨਾਮ ਅਧੀਨ ਧਨੀ ਮੁਨਾਫੇਖੋਰਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਅਰੇ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਨਹੀਂ। ਬਲਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸੰਕਲ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਨਾਅਰੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਜ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਨ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਦਮ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰਾਂ ਵਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਭੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਰੀਬ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲਾ, ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੌਸਮੀ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਭੀ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਰਜ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪਲੈਨ ਜਾਂ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਦਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਫੀ ਛਾਣਬੀਣ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਪਿੱਛੋਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਭੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਗਲ ਭੀ ਆਮ ਹੀ ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਗਰੀਬ ਜਾਂ ਫਲਾਂ ਵਰਗ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਧਨੀ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਜ ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਕ ਅੱਧ ਫੀਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਭੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ 99 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਵੋ।

ਇਹ ਭੀ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ/ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਭੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲੁੱਟਮਾਰ (ਮੁਨਾਫੇਖੋਰੀ) ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੌਂ ਬਾਰਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਡਾਕਟਰੀ, ਵਿਦਿਆ, ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸਮੇਂ ਪੈਸਾ (ਭੱਤਾ), ਡਾਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਸਹਾਇਤਾ ਆਦਿ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁਦੱਈ (ਬੀ ਸੀ ਵਿਚ) "ਫਰੇਜ਼ਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ" ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਅਮੀਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀ ਸੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਧਨੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ ਦੇ ਹਾਮੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਦਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ "ਕੰਮਚੋਰ" ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਭੀ ਚੰਗੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ? ਪਰ ਇਹ ਗਲ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਭੀ ਨਾਅਰਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਫੈਲਾਅ (ਇਲਫਲੇਸ਼ਨ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਮੁਨਾਫੇਖੋਰ ਟੇਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਦੇ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤੇ ਨਿਕੰਮੀਆਂ ਡੁਬਕਣੀਆਂ ਉਪਰ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਦਾ ਖਰਚ ਡੀਫੈਂਸ ਉਪਰ ਫਜ਼ੂਲ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ, ਬੀ ਸੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਕੋਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਮੀਰਕਾ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚਣਾ ਆਦਿ ਹਨ। ਕਨੇਡੀਅਨ ਬੱਜਟ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸੋਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਬੋਨਸ ਆਦਿ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੱਜਟ ਖਸਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਇਹ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਬਲਕਿ ਖਰਚ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦਫਤਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਗੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਵਹਾ ਕੇ "ਰੋਕਾਂ" ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਟੂ "ਆਜ਼ਾਦ ਮਾਰਕਿਟ" ਆਪ ਕੀਮਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ। ਜੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਡੀਫੈਂਸ ਤੋਂ ਭੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਉਸਾਰੂ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਖਪਤ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਵਿਦਿਆ ਵਾਰੇ ਭੀ ਇਉਂ ਹੀ ਆਖਣਗੇ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸੰਵਰਦਾ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੇ ਖਪਤ ਦੀ ਮੰਡੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਸਲੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹੀ ਧਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਉਪਰ ਖਰਚ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਸਹੀ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਹੈ ਜੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ ਨਾਲ ਖਰਚ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ ਵਧੇਗਾ। ਹੈਨਰਾਹਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਠੇਕੇ ਦੇਣੇ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ। ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਮਾਇਕ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਅਹਿਲੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਇਕ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ — ਇਸ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਭਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਜੇ ਖਰਚ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਥੋਂ ਤੇ ਕਿਸ ਲਈ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਤੇ ਖਰਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਹਿਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਵੱਸ਼ ਮਦਦ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਧੁਨ ਤੇ ਹਵਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਰ ਤੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਬਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲੁਟਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਅਗਲਾ ਲੇਖ — ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਰਣ।

ਨਜ਼ਮ

ਅਸੁਰੱਖਿਅਤਾ

o

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ

ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਉਹਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਭਾਲਦੀ
ਖਫ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਂਗੀ ਨਖਲਿਸਤਾਨਾਂ ਤੇ
ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਆਤਮਕ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਹਾਨੇ
ਲੁਕਦੀ ਰਹੇਂਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੋਂ
ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ
ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਦੀ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹਦੀ
ਕਰਦੀ ਰਹੇਂਗੀ ਵਿਰਲਾਪ ਮੌਸਮਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਦਾ
ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਕਬਰ ਤੇ
ਰਹੇਂਗੀ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਂਦੀ
ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਰੁੱਤ ਤੇਰਾ ਹਾਣ ਬਣੇ
ਤੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ
ਸਰਗੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜੰਗਲ 'ਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡ
ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰਦਲਾਂ ਤੇ ਲਹੂ ਲੁਹਾਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਂਗੀ
ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਦਾ ਥੱਕਿਆ ਘੋੜਾ
ਤੇਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਲ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ
ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੱਥ ਜੇ ਖੜ ਸਕਦੇ ਤੇਰੇ ਖਲੋਤਿਆਂ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਧੁੱਪ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰ ਦਿੰਦਾ
ਤੇਰੀਆਂ ਉਡੀਕ ਰਾਤ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ
ਜੇ ਬ੍ਰਿਖਾਂ 'ਚੋਂ ਵਗਦੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਰੋਕ ਸਕਦੀ
ਪ੍ਰਛਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਡੁੱਬਣੋਂ
ਜੇ ਪਹਾੜੀ ਟਿੱਲੇ ਤੇ ਮੈਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ
ਲਵਾਂਡੇ 'ਚ ਕੰਬ ਰਹੇ ਚੰਨ ਦੀ ਟਿੱਕੀ
ਜੇ ਤੇਰੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਰੰਗ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੁੰਦਾ
ਤਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਸੀ
ਵਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਜੇ ਮੁੱਕ ਸਕਦੇ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਟੁੱਟੇ ਭਾਂਡਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਲ
ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ! ਪੌਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੁਮਕਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਈਲੀਅਟ ਦੀ ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ਸਦਾ ਬਾਂਝ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ
ਇਸੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤ, ਆ ਆਪਾਂ
ਸੰਧਿਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰਜ ਦੇ
ਸਤਵੇਂ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈਏ
ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬਣ ਨਿਕਲੀਏ।



ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਦਲਬਦਲੀ

—ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ—

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂ:) ਦੀਆਂ ਕਈ ਜ਼ਿਲਾ ਇਕਾਈਆਂ ਵਲੋਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਸਾਂਝੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਲਈ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸੇਧ 'ਚ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲਾਉਣੀ ਹੈ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਵੀ ਫੌਰੀ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਥੇ ਤਕ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚੀ? ਇਹ ਇਸ ਗਰੁਪ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੀਤੇ ਅਮਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਂਝਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਅਮਲ ਰਾਹੀਂ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਇਕ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਡਟਵੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਦਲ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਦਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੱਲ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ?

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ

ਲੰਬੇ ਦਾਅ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਇਹ ਦਲਬਦਲੀ ਸਾਂਝੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਅਗਲੀ ਮਾਰਚ 'ਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦਲ ਦੇ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਅਮਲੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦਲਬਦਲੀ ਵਾਲੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਤੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ 'ਚੋਂ ਅਜੇ ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਦਲ 'ਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਦਲ ਦੇ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਉਸ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਦੋ ਪੜਾਵੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਤੱਤ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਉਪਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਏਨੀ ਵਿਆਪਕ ਤਾਕਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਅੱਗੇ ਅੜਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ, ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ, ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਕੱਢ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਛੱਡੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿਚੂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੋਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਦੀ ਗੁਰਜ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕੁਝ ਮਾਣ ਤਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇ। ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਦੂਜੀ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂ:) ਵਿਚੋਂ ਦਲ ਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਗਈ ਇਹ ਇਕਾਈ ਵੀ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਅਮਲ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਅਗੇ ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਰੇਕ ਫੁਰਮਾਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦੀ ਰੱਟ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਪਰ ਜੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਦਲ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਏਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਾਘੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ "ਅਲਟੀਮੇਟਮ" ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਲੋਂ "ਅਲਟੀਮੇਟਮ" ਦੀ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਸਹੇੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਦਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

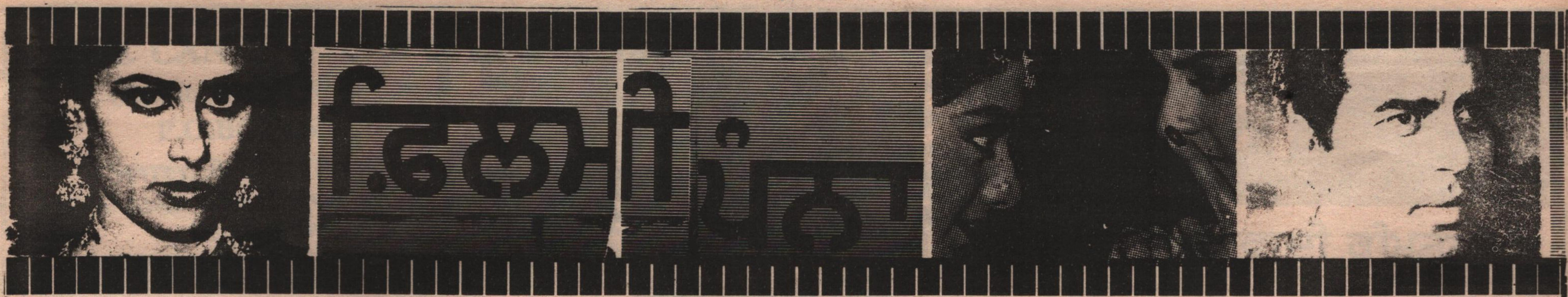
ਸਾਂਝੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਫੇਰ ਦਲ ਨੂੰ ਦੋਫਾੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੋਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਰ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲ ਖੁਦ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ? ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੋਵੇ? ਆਦਿ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਫਾੜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਦਲ ਬਰ ਨਾਲਾ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਾਂਢ-ਗਾਂਢ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਫੇਰ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1947 ਤੇ 1956 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣੇ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖਿੱਚੇ, ਸਗੋਂ ਕੁਰਸੀ ਨੇ ਹੀ ਖਿੱਚੇ ਸਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਏਹੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁੜ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਆਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਨਿੱਘ 'ਚ ਗਰਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਰਨਾਲਾ ਦਲ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਭਵਿੱਖ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕਟੀ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰੁਝਾਨ 'ਚ ਹਵਾ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਲਬਦਲੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕੇ ਪਹਿਲੇ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਕੀ ਸਾਂਝਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਦਲ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਤੁਅਲਕ ਹੈ, ਸਾਂਝਾ ਦਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਓਨਾ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਕੁਰਸੀ ਲੈਣ ਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦਲ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਲੱਗਿਆ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਫੁੱਟ ਫੇਰ ਉਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਇਸ ਦਲ ਦੀ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਦ ਹੀ ਇਹ ਦਲ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਮਤਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ 1977 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਤਦ ਇਸ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ ਸੀ। 1980 ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਦਲ ਵਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਲੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗਰੁਪ ਫੇਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਕੁਰਸੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹੇਠ ਲਗ ਕੇ ਚੁਪ ਵੱਟਣੀ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਖੁਸਦਿਆਂ ਹੀ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰਲੀ ਫੁੱਟ

ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੁਰਸੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੁਝ ਮੰਨਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣਗੇ।



ਫ਼ਿਲਮ ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਲ '88 'ਚ ਕੁੰਢੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਫਸਣਗੇ ...

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਤੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦਾ ਆਪਸੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੋਏ ਫਿਲਮੀ ਐਲਾਨਾਮਿਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੇ ਨਿਰੀਪੋਰੀ ਲਿਫਾਫੇਬਾਜ਼ੀ ਸਿੱਧ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਆਪੇ ਹੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਿਤਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ '87 ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੀ ਗੱਲ, ਅਸੀਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਹਕੂਮਤ', 'ਆਗ ਹੀ ਆਗ', 'ਪ੍ਰਤੀਘਾਤ' ਤੇ 'ਸੰਸਾਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸੁਪਰਹਿਟ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਦ ਕਿ 'ਕਲਯੁਗ ਕੀ ਰਮਾਇਣ' ਤੇ 'ਦਿਲਰੁਬਾ ਤਾਂਗੇਵਾਲੀ' ਬਹੁਤ ਬਕਵਾਸ ਫਿਲਮਾਂ ਗਰਦਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਬੀਤੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਧ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 'ਖੁਦਗਰਜ਼' ਤੇ 'ਸਤਯਮੇਵ ਜਯਤੇ' ਕਮਰਸ਼ਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ' 'ਕਾਮਯਾਬੀ' ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ ਹੋਈਆਂ।

ਜੇਕਰ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ (ਨਾਜ਼ਿਕਰੇ ਯੋਗ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ :

ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ —

ਲੋਹਾ, ਦਾਦਾਗਿਰੀ, ਜਵਾਬ ਹਮ ਦੇਂਗੇ, ਹਕੂਮਤ, ਆਗ ਹੀ ਆਗ, ਪ੍ਰਤੀਘਾਤ, ਸੰਸਾਰ, ਕੁਦਰਤ ਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਉਤਰ ਦੱਖਣ, ਪੁਸ਼ਪਕ, ਇਨਸਾਫ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ, ਖੁਦਗਰਜ਼, ਕੱਚੀ ਕਲੀ, ਸਿੰਧੂਰ, ਇਨਸਾਫ ਕੀ ਪੁਕਾਰ,

ਅਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ —

ਜਲਵਾ, ਸੂਤਰਧਾਰ, ਅੰਜਾਮ, ਇਨਾਮ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ, ਮਾਂ ਬੇਟੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ, ਮੇਰਾ ਲਹੂ, ਡਕੈਤ, ਯਾਦੋਂ ਕੀ ਜ਼ੰਜ਼ੀਰ, ਦੀਵਾਨਾ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕਾ, ਅਵਾਮ, ਹਿੰਮਤ ਔਰ ਮਿਹਨਤ, ਸ਼ੀਲਾ, ਮਾਸ਼ੂਕਾ।

ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਕੌਨ ਕਿਤਨੇ ਪਾਨੀ ਮੇਂ', 'ਡਾਕੂ ਹੁਸੀਨਾ', 'ਜਾਨ ਹਥੇਲੀ ਪੇ' ਤੇ 'ਔਲਾਦ' ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਵਰਗ 'ਚ 'ਝਾਂਜਰ', 'ਹਮਾਰੀ ਜੰਗ', 'ਦਿਲਰੁਬਾ ਤਾਂਗੇਵਾਲੀ', 'ਵਹਿਮ' ਅਤੇ 'ਕਲਯੁਗ ਕੀ ਰਮਾਇਣ' ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

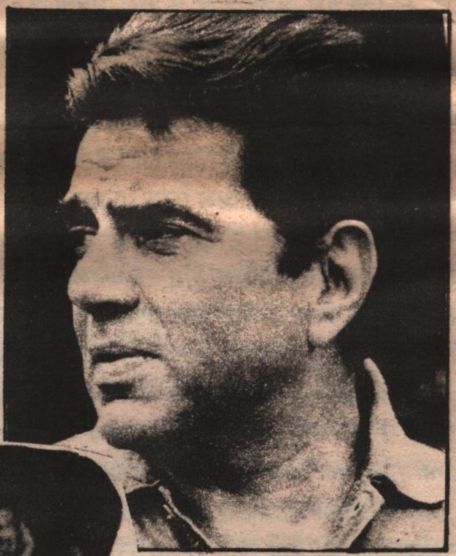
ਸਾਲ 88 ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਅਭਿਨੇਤਾ/ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਕਿਹੜਿਆਂ ਦਾ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਫਿੱਕਾ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਨਾਂਅ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਦੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਿਤਾਭ ਕੋਲ 'ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ' ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ ਅਤੇ 'ਗੰਗਾ ਜਮਨਾ ਸਰਸਵਤੀ' 'ਤੂਫਾਨ', 'ਅਜੂਬਾ' ਆਦਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਸਾਧੂ ਸੰਤ', 'ਜਾਦੂਗਰ', ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਅਮਿਤਾਭ ਕੋਲ ਇਕ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਡਟਿਆ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਪੌਣਾ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਵਿਚ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੀਮਤ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਹ ਦੋਹੇਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲੈ ਕੇ ਵੀ 'ਬਟਵਾਰਾ' ਤੇ 'ਫਰਿਸ਼ਤੇ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਦਰਜਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਟਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦਸਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮਗਰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਵੀ ਹਿੱਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ '88 ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਲ 92-94 ਤਕ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਛਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਸਿਨਹਾ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਹਾਂ, ਜਤਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ ਉਸਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਾਵੇਗਾ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਉਹਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਗੇਗੀ। ਜੇ ਉਹਨੇ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਤਿਲਕਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਖ ਜ਼ੀਰੋ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਫਿੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਮਿਠੁਨ ਚਕਰਵਰਤੀ 'ਬੀ' ਵਰਗ ਤੋਂ 'ਏ' ਵਰਗ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਥੇ ਉਸਨੂੰ ਡਟ ਕੇ ਖੜੋਣ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਵਿਨੋਦ ਖੰਨਾ ਜਿਉਂ ਪਸਰ ਕੇ ਖੜੋਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਿਠੁਨ ਹੁਣ ਪਿਛੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਚੰਕੀ ਪਾਂਡੇ ਤੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਮਿਠੁਨ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਹੁੰ ਅੜਾਈ ਖੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਜੈਕੀ ਸ਼ਰਾਫ ਤੇ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ, ਵਰਨਾ ਉਹ ਗਏ ਕਿ ਗਏ। ਅਨਿਲ ਕਪੂਰ ਕੋਲ ਦੋ ਵੱਡੇ ਬੈਨਰਾਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਤੇ ਸ਼ੇਖਰ ਕਪੂਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਠਾਠਬਾਠ ਨਾਲ ਸਾਲ 88 'ਚ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਬਾਰੇ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਸ ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੋਵਿੰਦਾ ਕੋਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਜੋ ਚੱਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਛਾਇਆ ਰਹੇਗਾ ਵਰਨਾ ਚੰਕੀ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਜੇਕਰ 'ਆਗ ਹੀ ਆਗ' ਵਰਗੀਆਂ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਇਕ-ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਗੋਵਿੰਦਾ ਪਛੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਉਮੀਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹਾਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਕੋਲ 'ਪਾਪ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ', 'ਘਾਇਲ', 'ਯਤੀਮ', 'ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ', 'ਜੋਸ਼ੀਲੇ', 'ਵਰਦੀ', 'ਕ੍ਰੋਧ', 'ਤ੍ਰਿਦੇਵ' ਤੇ 'ਜਾਨ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ' ਵਰਗੀਆਂ ਇਕ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਕਹਿਣਾ ਫਬਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਢ-ਦੋ ਸਾਲ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ 'ਡਕੈਤ' 'ਚ ਵੀ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਲਮ ਮਾਰ ਖਾ ਗਈ। ਓਮ ਪੁਰੀ ਵਰਗਾ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕ ਐਕਟਰ ਸਾਰਥਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਧਮ ਪੈਣ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਖਬਰਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਮ ਵੀ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਓਮ ਪੁਰੀ ਦੀਆਂ









'ਵਾਰਿਸ' ਤੇ 'ਆਧਾ ਰਾਮ ਤੇ ਆਧਾ ਰਾਵਣ' ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਪਰਦੇ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਓਮਪੁਰੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਲੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰਥਕ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਕਮਰਸ਼ਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਉਹ ਨਾਇਕ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਖਲਨਾਇਕ ਵੀ। ਨਸੀਰ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ 'ਐਕਸ਼ਨ', 'ਮਾਲਾਮਾਲ', 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦੂੰਗਾ' ਤੇ 'ਫੈਸਲਾ ਆਪ ਕਰੇਂ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਦਾ ਪਰਫੈਕਟ ਮਰਡਰ' ਅਤੇ 'ਪੈਸਟਨਜੀ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਹਨ : ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ, ਡਿੰਪਲ ਕਪਾਡੀਆ ਤੇ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ੇਸ਼ਾਧਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ 'ਇਕੀ' ਗਿਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਡਿੰਪਲ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਨੂੰ 'ਉਨੀ' 'ਉਨੀ'। ਪਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਨੀ-ਇਕੀ ਦੇ ਫਰਕ 'ਚ ਭਲ੍ਹਕ ਨੂੰ ਡਿੰਪਲ ਜਾਂ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ 'ਇਕੀ' ਹੋ ਜਾਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ 'ਉਨੀ' ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਿੰਪਲ ਕਪਾਡੀਆ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ

→

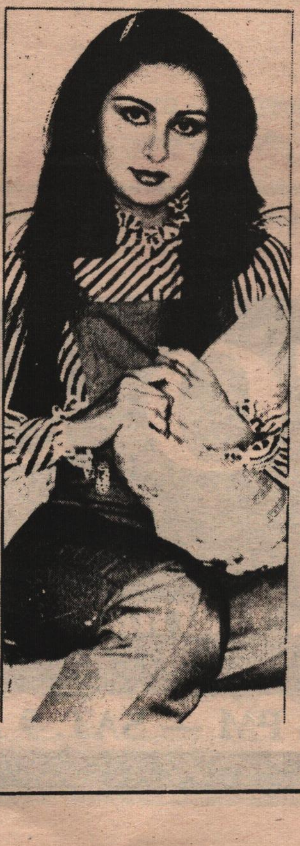


Rekha with Anuradha (left) in *Utsav*

ਇਕ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਜੂਬਾ' ਲਈ ਉਹ ਅਮਿਤਾਬ ਬਚਨ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਕਿਮੀ ਕਾਟਕਰ ਤੇ ਪੂਨਮ ਢਿਲੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਮੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਗੋਵਿੰਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਇਸ ਸਾਲ ਅਜੇ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੈਰੀਅਰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਜਾਣੇ ਤੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਵੀ ਵਰਨਾ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪੂਨਮ ਢਿਲੋਂ ਕੰਮ ਖੋਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਧੁਰੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਤੇ ਮਾਧਵੀ ਵਰਗੀਆਂ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਮੀ ਕਾਟਕਰ ਕੋਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਸੁਡੌਲ ਸਰੀਰ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਮ-ਖੁਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਹਦੇ ਲਈ ਅਸਲੋਂ ਨਵੀਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸੋਨਮ ਨੇ ਵੀ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਧੜਾਧੜ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਦਾਕਨੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸਿਖਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਇਕ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਉਸਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਰਹਾ ਮੂਡੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਭਿਨੇਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਨੀਲਮ ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਐਕਟਰਾਂ ਤੇ ਚੰਗੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 88 'ਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਮੋਕਲੀ ਬਣਾ ਲਏਗੀ। ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਤੇ ਰੇਖਾ 'ਟਿਕਾਓ' ਦੀ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਹਨ। ਉਹ ਦੋਹੇਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਹੇਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਰੋਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ, ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਤੇ ਪਦਮਨੀ ਕੋਹਲਾਪੁਰੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਫਿੱਕੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਯ ਪ੍ਰਦਾ ਕੋਲ ਵੀ ਕੰਮ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੀਤਾ ਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 88 ਬਾਰੇ ਇਕ ਗੱਲ ਸ਼ਾਫ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਜਗਤ 'ਚ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਮ-ਖਮ ਵਾਲੇ ਐਕਟਰ ਤੇ ਐਕਟਰਸਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣਗੀਆਂ ਤੇ ਮਾੜੇ-ਧਾੜੇ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖੜ ਜਾਣਗੇ। ਏ. ਬੀ. ਤੇ ਸਪ ਵਰਗ ਜਾਣੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਕੰਨ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਚਲਣਾ ਪੈਣਾਂ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਡਿਸਾਈ ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਕਾਇਮ ਹੋ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਨਿਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਿਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੱਕਰੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿੱਤਰ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਓਧਰ ਐਨ. ਚੰਦਰਾ, ਜੇ. ਪੀ. ਦੱਤਾ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਅਤਿ-ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਰਪੂਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਪੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।





ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ — ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਜਾ ਕੇ ਆਬਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਉਨਤੀ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਸਾਊਥਹਾਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਜ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵੀ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਫਾਰਮ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਇੰਜਨੀਅਰ ਆਦਿ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਸਟਾਕਟਨ ਸਿੱਖ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਆਬਾਦੀ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਲ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸਾਰ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਆਬਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਤੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਪਲਟਣ ਦੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਥੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਇਕ ਚਵਾਨੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਿਹਾੜੀ ਸੀ। ਜਦ ਇਹ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕਮਾਈ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਭਾਈ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਜਥਾ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ 1905 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਉਦੋਂ ਲਾਸ ਐਂਜਲਸ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੱਕ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ 1909 ਵਿਚ 900 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਜਥਾ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਬੜੀ ਕਰੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਧਨ ਕਮਾਇਆ ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਧਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿਚਣ ਆਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਥੇ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਲੋਕੀਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਤਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦਲੇਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਆਪ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮਰਦ ਸਨ ਤੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਔਰਤ 1923 ਵਿਚ ਨੰਦ ਕੌਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਹਦੀ ਉਮਰ ਕੇਵਲ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਮੁਖੀ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮਾਂ ਸੀ। ਬੱਸ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਜਥੇ ਵੀ ਜਾਣ ਲਗ ਪਏ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵੱਲ ਹੀ ਧਨ ਕਮਾ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖਿਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਸਟਾਕਟਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ 35 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਫਲਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਆਬਾਦ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਚੰਗਾ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਕਾਫੀ ਵੱਡੇ ਅਸਥਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮਨਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਾਗੀ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ਵੀ ਇਥੇ ਆਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਜਨਮ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਇਥੇ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 27 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ, ਲੰਗਰ ਹਾਲ, ਸਕੂਲ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੇਡ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਜਲੂਸ ਵੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਈ ਸੌ ਅਮਰੀਕਨ ਵੀ ਪਗੜੀਆਂ ਬੰਨਣ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਉਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਉਣ ਲਗ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਚੋਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਤਿੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਕਈ ਮੁੜ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ, ਪਕੌੜੇ, ਛੋਲੇ ਭਠੂਰੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਤੇ ਸਮੋਸੇ ਆਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਆਮ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਚਾਰ ਸੇਵਾ)

ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਬਦਲੇ ਸੱਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਹਿਸਾਰ —ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਬੀ. ਆਰ. ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੋਠ ਦੀ ਔਰਤ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਨੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

ਮੁਨੀ ਦੇਵੀ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਮਲੇਸ਼ ਦੇ ਪਤੀ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਤੇ 5-5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।